

Koroška snubi nemški kapital Vprašljivo vabljenje tujih investorjev

Koroško ponujajo naokoli kot kako staro devico. Potem ko so združeni oblastniki koroške dežele snubili že v Franciji, v Skandinaviji in nekaterih zahodnonemških mestih, so sredi aprila poskusili svojo srečo še na „mitingu investorjev“ v Frankfurtu. Osnovni ton tega potovanja: Pridite na Koroško, investirajte, ne bo vam žal, na Koroškem imamo še prosta mesta.

Srečanje z nemškim kapitalom v Frankfurtu sredi aprila so organizirale koroška Družba za pospeševanje koroškega gospodarstva, Bank für Kärnten in Deutsche Bank. Seznam udeležencev sestanka, na katerega je prišlo okoli 80 interesentov, se bere kot lista koroške politične in gospodarske prominen- ce: Wagner, Frühbauer, Knafl, Ferrari, Baurecht, Quantschnig itd. Vsi po vrsti so hvalili prednosti Koroške kot lokacije za tujo industrijo. Družba za pospeševanje koroškega gospodarstva se hvali s tem, da je na Koroško pripeljala že okoli 140 investorjev, med drugim Philips, adidas, Seidensticker, Oetker,

Siemens in Wild, in da v teh obratih dela 43 odstotkov vseh v industriji zaposlenih. Nemških podjetij na Koroškem je trenutno okoli 70.

Značilno je, kaj koroški oblastniki, ki si nadaljnji gospodarski razvoj očitno lahko predstavljajo samo z uvozom tujega, predvsem zahodnonemškega kapitala, ponujajo kot vabo, kot „prednosti lokacije“ (Standortvorteile). Na prvem mestu je „prost potencial delovne sile“, torej brezposelnost. Druga prednost je nizka mezna raven („30 odstotkov nižja kot v ZRN, 6 odstotkov pod vseavstrijskim povprečjem“). Tretja je „odlično de-

lovno vzdušje zaradi dobro funkcionirajočega socialnega partnerstva“, torej pomanjkanje štrajkov. Na četrtem mestu stoji delni prevzem stroškov priučitve delavcev, na petem ugodna raven obresti zaradi investicijskega pospeševanja, nato poceni industrijska zemljišča oz. prazni industrijski objekti, dobra prometna lega itd. Z drugimi besedami: slab gospodarski in socialni položaj so prednosti za Koroško, kajti tako lahko privabimo tuje investitorje. Na glavo obrnjena logika.

„Če se bo kdo odločil za Koroško, potem bo investiral pri prijateljih“, je dejal eden od obeh poslovojni Družbe, deželni poslanec Paska. Brez dvoma, Korošci so že vedno bili prijatelji Nemcev. Za druge tega ne bi mogli trditi. Enostranska usmerjenost k severnim sosedom, ki zbujajo neprijetne spomine na medvojna leta, dobiva poseben akcent še s podrobnostjo ob robu: s pesmijo je koroško reklamno akcijo obogatil nek šentviški zbor pod vodstvom inž. Pruggerja, sedanjega predsednika Kärntner Landmannschaft in vodje deželnega sekretariata za nego običajev in domovine ter nekdanjega organizatorja desetooktobrske deželne proslave leta 1980.

Z dveh vidikov je torej reklamna akcija koroških oblastnikov v Frankfurtu dvomljiva. Z gospodarskega, saj na mesto samostojnega gospodarskega razvoja z ustreznimi strukturnimi spremembami postavlja razprodajanje dežele. In z narodnostnega, ker daje prednost dominantnemu nemškemu kapitalu, medtem ko se slovenskega otepa kot hudič žegnane vode.

1943 Položili so dar 1983 domu na oltar

„Naša današnja svečanost ponovno izpričuje, da nismo pozabili vseh tistih junakov, ki so v najhujših dneh naše zgodovine stali kot zvesti sinovi naroda na braniku svojega ljudstva,“ je poudaril inž. Peter Kuhar, ko je minuli četrtek v imenu Zveze slovenskih organizacij na Koroškem in Zveze koroških partizanov spregovoril v Selah na spominski svečanosti ob 40-letnici obglavljenja žrtev iz Sel in okolice.

V svojem govoru je Peter Kuhar spomnil na dobo nacističnega nasilja, ki je povzročil trpljenje in žrtve tudi koroškim Slovincem; spomnil je na junaški boj našega ljudstva, ki se je uprlo nasilju ter si v krvavi borbi izbojevalo pravico do življenja v svobodi, miru in enakopravnosti. V tem boju smo morali doprinesti ogromne žrtve — med njimi zavzema posebno mesto 13 na smrt obsojenih in obglavljenih rojakov.

„Vest o njihovi junaški smrti je legla na naša srca kot težka mora — toda ni zatrla partizanskega gibanja na Koroškem“ je poudaril govornik. „S še večjo vnetostjo smo se strnili, množično so naši fantje zapuščali nemško vojsko in odhajali v partizane. Kmalu nas je bilo v partizanskih enotah preko 350 borcev, ki smo pod vodstvom Oslobojilne fronte vodili neizprosno boj, dokler nismo zmagali. Zmagali smo s pesmijo na ustih in s prepričanjem v srcih, da smo končno svobodni. Toda koroškim Slovincem svoboda še ni prinesla tudi dejanske enakopravnosti; še vedno se moramo boriti za osnovne pravice, za šole in otroške vrtce, za ena-

kopravnost našega jezika in našega človeka in vseh področjih javnega življenja.“

Na Koroškem boja proti fašizmu ni vodila ena ali druga stranka oziroma skupina, kot je bilo to v Sloveniji, kjer so nekatere skupine raje sodelovale z okupatorjem kot pa z narodnoosvobodilno vojsko, je dejal tov. Kuhar. Pri nas je bil to boj nas vseh, ker med koroškimi Slovinci nismo imeli izdajalcev. „Zato pa tudi danes, ko se spominjamo velikih žrtev našega naroda, sledimo zgledu naših prednikov. Izogibajmo se vsemu, kar nas razdvaja; združimo se v vsakdanjem delu, kajti če bomo med seboj enotni, bodo večji tudi uspehi naše borbe.“

O spominski svečanosti, ki so jo skupno priredili in oblikovali domača kulturnoprosvedna društva iz Sel, Borovelj, Železne Kaple in Obirske ter je potekala pod geslom „Položili so dar domu na oltar“, obširno poročamo še na drugem mestu.

Kaj pa zdaj?

Volitve so minile brez posebnega efekta za našo narodno skupnost. Razen seveda, če hočemo vzeti odhod kanclerja Kreiskega za negativen efekt.

Kreisky odhaja, ne da bi se kot kancler „poslovil“ od nas. Res je imel pred volitvami najbrž pomembnejše probleme, tako da je lahko snedel besedo in koroških Slovencev ni povabil na napovedan sestanek. Kljub temu pa umazanega dela ne bi bilo treba prepustiti ORF-generalu Bachnerju: klofuta, s katero nam je postregel, nam za prihodnost, za novo vladno obdobje ne daje obetov za obrat na boljše. Raje narobe.

Nova vlada, sploh če bo mala koalicija s svobodnjaki, nam po vsej priliki ne bo nič kaj prihajala naproti. Ze s socialistično smo imeli dovolj težav. Spomniti se bomo morali novih poti. Organizaciji se bosta morali zamisliti nad koncepti, sploh kjer jih še ni — na gospodarskem, na šolskem, na političnem področju. Ali vemo, kaj konkretno hočemo in kako bomo to dosegli? Ne, da bomo samo razmišljali, kako pri volitvah koga ne bi podprli. Ne, da si bo recimo KEL že zdaj začela beliti glavo, koga bi podprla pri naslednjih volitvah. Bistvene niso volitve. Bistvena so leta med njimi. Bistveno je, kaj sami, mimo vlade in oblasti, v teh letih naredimo.

p. w.

ZVEZA KOROŠKIH PARTIZANOV

vabi na

odkritje spomenika

padlim partizanom na Šentjanških Rutah
ki bo v nedeljo 5. junija 1983 ob 14. uri.

Na Šentjanških Rutah so bili 10. novembra 1944 pobiti in sežgani partizani Egidij Hafner iz Šentjanških Rut, Miha Brumnik iz Obirske in Rezika Malle iz Šentjanža; že 30. oktobra 1944 pa je na Šentjanških Rutah padel partizan Janez Wester.

Z udeležbo na prireditvi, ki jo bo popestril kulturni spored, se bomo oddolžili padlim borcem na Šentjanških Rutah, preko njih pa bo hvaležen spomin veljal vsem ogromnim žrtvam, ki smo jih koroški Slovinci doprinesli v boju proti fašizmu.

Odbor

SPO in FPO se pogajata o vladni koaliciji

Od zadnjih državnozborskih volitev se izteka že drugi teden, vendar trenutno še ni mogoče točneje napovedati, v kolikšni meri in predvsem v kakšni obliki bodo volilni rezultati spremenili politično življenje v Avstriji. Med tremi parlamentarnimi strankami so se ta teden začeli prvi pogovori in najverjetnejša koalicijska partnerja SPO in FPO sta prešla že na stvarna pogajanja — kdaj bomo dobili novo vlado in kako bo izgledala, pa danes še nihče ne ve povedati.

Ugibanj okoli bodočih oblik vladanja je seveda vse polno in tudi v vodstvih strank očitno še ne izključujejo nobene možnosti. Eno pa je pri tem posebno značilno: namreč to, kako obe veliki stranki medsebojno tekmujeta, katera bi svobodnjakom ponudila več, samo da bi se sama obdržala na oblasti oziroma da bi se do oblasti dokopala. Tako FPO, ki je pri volitvah sicer izgubila 45.000 glasov in kljub temu napredovala za 1 mandat, vidno uživa v svoji vlogi „jezička na tehtnici“, saj je minilo že več kot pol stoletja, odkar nacionalna stranka v Avstriji ni bila več udeležena na vladni oblasti. Sedaj se ji nudi ta edinstvena priložnost, ki jo bo gotovo tudi izkoristila — če ne na eno, pa na drugo stran.

Trenutno vsekakor kaže, da bodo koalicijsko zvezo s svobodnjaki stikali socialisti. Signale v to smer je postavil kancler Kreisky pravzaprav že pred volitvami, ko je za primer, da bi SPO izgubila absolutno večino, izključil koalicijo z ljudsko stranko. Po volitvah je to usmeritev le še potrdil in s tem svoji stranki oz. svojemu nasledniku Sinowatzu jasno določil, kje naj išče

partnerja za prihodnjo mandatno dobo. In tako je vodstvo socialistične stranke tudi ostro zavrnilo zahteve iz lastnega mladinskega tabora, ki se je še na prvomajskih proslavah izrekel proti koaliciji in terjal, naj gre SPO v opozicijo, kjer se bo lahko obnovila in oborožila za bolj uspešen nastop pri prihodnjih volitvah.

Obetavno spogledovanje med SPO in FPO ljudski stranki seveda ne ugaja, ker bi po trinajstih letih opozicijske vloge spet rada prišla do oblasti. Zato skuša socialiste prekositi v radodarnosti, s katero svobodnjakom ponuja „protiusluge“, se pravi vladne stolčke za primer, da bi se odvrnili od socialistov ter ljudski stranki pomagali v sedlo. Vendar je šla ÖVP v tej vneti očitno predaleč, kajti njeno snubljenje pri koroški FPO je predsednika Stegerja tako razhudilo, da je že domenjena pogajanja z ÖVP kratkoročno spremenil v navadne razgovore.

Medtem pa se pogajanja na relaciji SPO-FPO nadaljujejo. Pravijo, da so „težka, vendar stvarna“, zato nočejo objaviti nobenih podrobnosti in tudi ne morejo napovedati, kako dolgo bodo trajala. Očitno gre le za precej velike razlike v pogledih na razna družbenopolitična in še zlasti gospodarska vprašanja, tako da bo kompromis, če ga bodo končno dosegli, nujno vseboval marsikaj takega, kar nasprotuje načelnim stališčem ene in druge stranke. Kako bo to praktično izgledalo, bomo videli šele tedaj, ko se bo nova vlada predstavila s svojim programom, s katerim bo usmerila in vodila avstrijsko politiko prihodnjih let.

PREBERITE

Diskriminirana slovenščina pri uradih

str. 2

Materinski dan enkrat z druge strani

str. 3

Štiridesetletnica obglavljenja selskih žrtev

str. 4

Diskusija z avtorjem „Mutastih bratov“

str. 5

Zapis ob listanju „mladja“

str. 6

Vseavstrijski teden miru

str. 7

Zakon o narodnih skupinah

vedno spet odkriva svoj protimanjšinski značaj

Tudi vloga, s katero sta Zveza slovenskih organizacij na Koroškem in Narodni svet koroških Slovencev kot legitimno predstavništvo slovenske narodne skupnosti na Koroškem sporočila svoje predloge glede vodstva manjšinskega šol. oddelka, je pri deželnem šolskem svetu za Koroško doživela enako usodo kot neštete druge vloge, ki se jih je slovensko predstavništvo drznilo napisati v slovenščini. Poslediči predsednik deželnega šolskega sveta Kircher vlogo tudi v tem primeru zavrača s sklicevanjem na zakon o narodnih skupinah ter osrednjima organizacijama do 15. maja daje časa, da napravita vlogo, ki bo odgovarjala omenjenim zakonskim predpisom — v nasprotnem primeru deželni šolski svet vloge „ne bo mogel upoštevati“.

Torej kratko in jedrnat: V smislu nekdanjega nacističnega povelja „Kärntner sprich deutsch!“ še danes velja samo in izključno nemščina kot uradni jezik — mednarodnopravna določila državne pogodbe določenim uradom in uradnikom očitno pomenijo res samo kos papirja in nič več. In da je arogantnost takega ravnanja še bolj očitna, se kot rok za predložitev vloge v nemščini (na Koroškem edino zveljavljeno jeziku) predpiše ravno 15. maj, torej dan, ko bomo obhajali obletnico podpisa avstrijske državne pogodbe, katere 7. člen vsebuje nedvoumna določila o enakopravnosti Slovencev — tudi glede njihovega jezika, ki mu je s tem mednarodnim dokumentom v sodnih in upravnih okrajih s slovenskim ali mešanim prebivalstvom priznan status enakopravnega urad-

nega jezika.

Pri tako očitnem diskriminiranju Slovencev in njihovega jezika se sklicujejo na zakon o narodnih skupinah, ki dejansko vedno bolj kaže svoj protimanjšinski značaj in je glasilo koroške FPÖ, ki ga je pred nedavnim imenovalo „tristrankarski zakon“, nehoti povedalo resnico — saj ta zakon v resnici ščiti le interese treh strank in ne manjšino. Na ta zakon se sklicuje tudi finančna uprava, čeprav je treba priznati, da v kratenju jezikovne enakopravnosti Slovencev le ni tako brezobzirna, kot to doživljamo pri šolski oblasti.

Kakor smo v našem listu že poročali, se je Zveza slovenskih organizacij lani novembra pri deželni finančni direkciji pozanimala, kako je v finančni upravi na Koroškem z dvojezičnim uradovanjem oz. kakšne

tiskovine imajo preveden v slovenščino. Sedaj je prejela odgovor, skupaj s primerki tiskovin, v kolikor jih že imajo prevedene. Tako si lahko ustvarimo vsaj približno sliko o tem, kako je z jezikovno enakopravnostjo v finančni upravi.

Že dejstvo, da je deželna finančna direkcija v slovenščini pisano pismo ZSO obravnavala in nanj odgovorila, se pozitivno razlikuje od tozadevne prakse šolske oblasti — čeprav nedvomno tako za eno kot za drugo veljajo isti predpisi. Predvsem pa poslani primerki v slovenščino prevedenih tiskovin kažejo, da se v finančni upravi le bavijo z vprašanjem dvojezičnega uradovanja. In zagotovilo deželne finančne direkcije, da bo postopno skrbela še za nadaljnje prevajanje tiskovin, je lahko obet za prihodnost, da si bo jezikovna enakopravnost koroških Slovencev počasi le utrla pot — razumljivo toliko prej in toliko bolj, kolikor se bomo sami odločno in dosledno posluževali svojega jezika na vseh področjih javnega življenja in še posebej v stikih z oblastmi.

Seveda pa tudi v finančni upravi ne gre brez prislovičnega avstrijskega formalizma, ki v konkretnem primeru — v odnosu do manjšine — izraža tudi določeno miselnost in jasen namen. Izmed tiskovin so bile doslej prevedene v pretežni meri le take, ki se jih finančna uprava poslužuje tedaj, kadar predpisuje gotove pristojbine in predvsem kazni ali globe. Kadar hoče torej Slovenec pri finančni oblasti uveljaviti svoje pravice, ne bo našel slovenskih tiskovin za tozadevne predloge in prošnje — njegova jezikovna „enakopravnost“ se začneja šele tam, kjer mu oblast dekretira plačilo določene vsote. Pri utemeljevanju te premošljene prakse se spet sklicujejo na „vzorni“ zakon o narodnih skupinah ter pravijo, da splošno prevajanje vseh tiskovin v jezik manjšine ni možno — ker tega zakon ne predvideva, niti to ne bi odgovarjalo „ustavno zasidranim načelom“ varčnosti v upravi. Očitno pa tem načelom varčnosti ustreza ravnanje celovskega finančnega urada, ki je zdaj od ZSO zahteval, da mu mora predložiti nemški prevod pogodbe, s katero je pred tremi leti najela svoje pisarniške prostore(!).

Tako se torej na vsakem koraku in zlasti pri vsakem stiku z oblastmi srečujemo z novimi primeri diskriminiranja Slovencev in njihovega jezika. Vedno pa se pri utemeljevanju takega odnosa sklicujejo na zakon o narodnih skupinah, ki ga Slovenci prav zaradi tega očitnega protimanjšinskega značaja tudi odločno in dosledno odklanjamo ter ga nikdar ne bomo priznali kot izpolnitev jasnih določil člena 7 državne pogodbe.

Poskus primerjave med Južno Tirolsko in južno Koroško

Čeprav se v Avstriji in tudi na Južnem Tirolskem bojijo vsake primerjave med Južno Tirolsko in južno Koroško (nekateri celo pravijo, da sta to popolnoma različni zadevi), se je znani južnotirolski publicist Claus Gatterer tega posla kljub temu lotil. Pred nedavnim je predaval v Ljubljani na povabilo Zgodovinskega društva, svojemu temeljitemu referatu pa je dal naslov „Poskus primerjalne študije o vprašanih Južne Tirolske in južne Koroške“.

Primerjavo je začel v letih po prvi svetovni vojni, ki za obe današnji manjšini predstavljajo zgodovinsko zarez. Z novimi mejami so tako koroški Slovenci kot nemški Južni Tirolci postali zamejska narodnostna skupnost, ki je njun matični narod živl onstran državne meje. Obema narodnostima so tedanje oblasti obljubljale zagotovitev narodnostnega obstoja. Kljub vtisu, da so koroški Slovenci zaradi formalnih zaščitnih določil v senžermenski pogodbi bili na boljšem, ker za Nemce na Južnem Tirolskem takih določil ni bilo, pa vidi Gatterer bistveno razliko. Ta razlika je bila — in je še danes — na družbenogospodarskem področju: medtem ko je na Južnem Tirolskem bila vsa zemljiška lastnina, trgovina, obrt, industrija in turizem v južnotirolskih rokih in bi italijanizacija pomenila socialno in moralno deklariranje, je slika na južnem Koroškem povsem drugačna: prevladujejo mali kmetje in poljski delavci, ki so v službi pri nemških mogotcih. V takih razmerah germanizacija seveda pomeni navidezen socialni vzpon in beg iz prestižnega deficita.

Gatterer je v svojem predavanju nanizal še dosti razlik in skupnosti med Južno Tirolsko in južno Koroško za čas med obema svetovnima vojnoma. Tako je analiziral številčni razvoj narodnosti v obeh deželah in politične posledice italijanskega fa-

šizma oz. nemškega nacifašizma. Pri tem je ugotovil, da so se na Južnem Tirolskem bolj ali manj aranžirali s fašizmom, medtem ko je za Slovence na Koroškem nacizem imel dosti hušje posledice. Prav v čas nacifašizma pa pade tudi zgodovinska stična točka med obema narodnostnima skupnostima, kjer se znajdeti na različnih bregovih. Južni Tirolci in z njimi Ladinci so tisti, ki jih skuša Hitler naseljevati tudi na južnem Koroškem, kjer izseljuje Slovence.

Bistvene pa so razlike pri urejanju vprašanj po vojni, ko ni uspelo ne Avstriji, da bi si priključila Južno Tirolsko, niti Jugoslaviji ni prodrla s svojo zahtevo po priključitvi južne Koroške. Osnovni dokument za Južno Tirolsko je sporazum Gruber-Degaspera iz leta 1946, ki vseskozi izhaja iz teritorialnega načela, za Slovence pa člen 7 državne pogodbe, ki teritorialno načelo dopušča samo marginalno. Tudi v primerjavi z Ladinci so koroški Slovenci precej na slabšem, kar Gattererja navaja na vprašanje, kdaj bodo Ladinci tako številčno kot po družbenem položaju prekosili Slovence. Ladincev je leta 1910 bilo 9.300, koroških Slovencev pa po uradnih podatkih 74.000.

Bilancio, kakor jo je poskusil Gatterer, si bo treba še podrobno ogledati. Posebej ilustrativna je za politiko dvojnih meril, kakor jo prakticira avstrijska država.

Nazadovanje Italijanov na Južnem Tirolskem

V nasprotju z Avstrijo, kjer sta od ljudskega štetja minili že dve leti in ni še nobenih podatkov o narodnostni pripadnosti, so jih v Italiji za Južno Tirolsko uradno objavili po poldrugem letu, neuradno pa so bili znani že prej. Glavna značilnost štetja, ki je bilo oktobra 1981 in proti kateremu se je v deželi sami zaradi povečevanja izjave o narodnosti in raznimi državljanskimi pravicami na osnovi narodnostnega proporca razvilo močno protestno gibanje, je nazadovanje italijanskega deleža in porast tako nemškega kot ladinskega deleža v deželi.

Nemceve so na Južnem Tirolskem v primerjavi z letom 1971 našli za 7,38 odstotka več, njihovo število je naraslo za 19.225 na 279.576 oseb. Ladincev je bilo več za 14,38 odstotka, narasli so za 2223 oseb na 17.739 ljudi, število Italijanov pa je upadlo za 10,2 odstotka oz. za 14.049 oseb

na 123.716. Narodnostna razporeditev na Južnem Tirolskem, od katere bo zdaj do leta 1991 odvisen porast pri javnih službah, javnih stanovanjih itd., kaže naslednjo sliko: delež Nemcev je narasel od 62,95 odstotka na 66,4 od skupno 430.568 prebivalcev, delež Ladincev znaša 4,21 odstotka (1971: 3,74), delež Italijanov pa 29,38 odstotka (1971: 33,31). Okoli 800 ljudi pa je kljub hudim političnim in gospodarskim pritiskom bojkotiralo vpis v „poročni kataster“.

Italijani so ob takih rezultatih ljudskega štetja počutili zmeraj bolj kot manjšina v deželi, nekateri celo govorijo o „smrtnem pohodu“ Italijanov. Vsekakor so nemški Južni Tirolci z avtonomijo postali ne samo številčno, temveč tudi gospodarsko in politično dominantna narodna skupnost v deželi.

ZNAČILNA IN POUČNA PRIMERJAVA:

ORF zavrača zahteve Slovencev drugod pa razširjajo možnosti manjšin

V zadnji številki našega lista smo poročali o nedavnih razgovorih, ki so jih imeli predstavniki obeh osrednjih organizacij koroških Slovencev na Dunaju o večjem upoštevanju Slovencev v avstrijskem radiu in na televiziji. Pri tem je bilo ugotovljeno, da ORF nima razumevanja za tozadevne upravičene potrebe in zahteve koroških Slovencev — še naprej namerava s Slovenci ravnati skrajno mačehovsko. Kajti stališča, ki so jih pri razgovorih zastopali ORF-ovci z generalnim intendantom Bacherjem na čelu, so naravnost izraz arogantnega odnosa do slovenske narodne skupnosti na Koroškem ter njenih utemeljenih zahtev po enakopravnem upoštevanju tudi na področju radija in televizije.

Bistveno drugačen odnos do narodnih manjšin in njihovih potreb kažejo drugje, na primer v Sloveniji. Radio-televizija Koper-Capodistria je v tem pogledu posebno značilen primer, saj nudi italijanski narodnosti na tamkajšnjem ozemlju res najširše možnosti enakopravne udeležbe na dosežkih modernih medijev. (Da je TV Koper-Capodistria prav tista ustanova, ki pomaga na svojem ozemlju širiti tudi oddaje ORF-a, bodi omenjeno le ob robu, pri čemer pa se naravnost vsiljuje vprašanje, ali gre morda za „zahvalo“ za odnos, ki ga ORF kaže do Slovencev v Avstriji?)

Pa tudi za tozadevne potrebe madžarske narodnosti kažejo v Sloveniji bistveno drugačno razumevanje, kot ga doživljamo koroški Slovenci s strani ORF-a. V Lendavi so prejšnji teden odprli nov studio regionalnega radia Murska Sobota. V njem bodo novinarji in sodelavci madžarske enote soboškega zavoda za časopisno in radijsko dejavnost pripravljali oddaje za pripadnike madžarske narodnosti, ki živijo v Prekmurju; hkrati pa bo novi studio prispeval tudi k boljši informiranosti zamejskih Slovencev v Porabju na Madžarskem.

Volitve so sicer za nami, toda še vedno so v polnem teku razmišljanja o vzrokih, ki so privedli do takega izida. Pri tem gotovo niso socialisti edini, ki se vprašujejo, kako je prišlo do tega, da so po trinajstih letih vladanja izgubili absolutno večino; kakor socialisti tudi niso edini, ki obžalujejo, da vlada ne bo več predsedoval kancler Kreisky, ki je v letih svojega vladanja veliko prispeval k utrjevanju ugleda Avstrije v mednarodnem političnem svetu in ki — vsaj trenutno — v nobeni stranki nima naslednika če že ne enakega pa vsaj podobnega formata.

Najrazličnejše „nekrologe“ za Kreiskega so domala napisali vsi avstrijski časopisi ne glede na politično usmerjenost — toda za sentimentalnost v političnem življenju „v časih kot teh“ ni prostora. Vprašanje pa vendar ostane: Zakaj so socialisti morali oddati (absolutno) večino? Kakor tudi bodo razni analitiki, zastopniki političnih strank ali uredniki „neodvisnega“ tiska, demokskopi in drugi skušali najti odgovore na to vprašanje, eno se mi zdi jasno: izid volitev ne izpričuje nobenega zmagovalca, marveč samo enega (velikega) poražena — socialistično stranko. Dejansko je namreč ona izgubila volitve, nikakor pa ni zmogala niti ljudski stranka in še manj svobodnjaki, niti obe novi grupaciji nista dosegli zaželenega uspeha.

V prvem žoku so si socialisti odgovor na vprašanje svojega neuspeha napravili zelo lahek. Še v volilni noči je Kreisky dejal, da je bil za izgubo odločilen takomenovani „paket z Malorco“, se pravi napoved novih davkov, ki da je prestrašila potencialne socialistične volilce. Poznejše analize socialistov so izpadle sicer bolj diferencirane, vendar vztrajajo pri tej verziji kot odločilnem povzročitelju. Vse pa kaže, da je to le premalo. Gotovo volilci niso z navdušenjem pozdravljali napovedi novih davkov; gotovo je ljudski stranki uspelo v svoji propagandi to napoved izbrabiti v svoje namene — toda izguba petih mandatov ne more biti zgolj rezultat enega faktorja in tudi ne samo posledica ponesre-

čeno ali napačno vodenega volilnega boja. Za tem stoji več.

Ena izmed napak je bila, se mi zdi, prevelika koncentracija socialistične stranke izključno na osebo Kreiskega. Kreisky je (bil) nedvomno najpopularnejša osebnost v avstrijski politiki, tudi najbolj priljubljen, kot so pokazale vse demokskopske ugotovitve, vendar se je pri volitvah prav to obrnilo v obratni efekt: starost Kreiskega — star je pač 72 let, kar zgolj kot dejstvo gotovo ne govori proti njemu — je prestrašila marsikatero volilca, zlasti zato, ker se mu je SPO predstavljala samo z osebo kanclerja in ne več — ali vsaj ne v zadostni meri — kot homo-

RAZMIŠLJANJA PO VOLITVAH:

Zakaj so socialisti zgubili?

gena stranka, ki ni odvisna od ene same osebe. To dejstvo je spretno izkoriščala tudi ÖVP, ki je (deloma) z naravnost neokusno propagando in z razširjanjem govoric o slabem zdravju Kreiskega volilcu dopovedovala, da je sama kot stranka bolj homogena, bolj enotna in da bolje jamči kontinuiteto tudi v osehah vodilnih politikov.

Isti učinek je prišel do veljave tudi pri televizijski diskusiji med vodilnima kandidatom SPO in ÖVP. Precenjovati omenjene diskusije gotovo ni treba, saj tako odločilna verjetno ni bila, pa vendar: odkar je Kreisky iz diskusije s svoječasnim predsednikom ljudske stranke Tausom izšel kot k.o. zmagovalce, je javnost pričakovala, da mora Kreisky tako blesteti pri vsaki diskusiji, zlasti, ker je takšno mnenje utrjevala tudi SPO sama s svojo propagando. Toda takih sijajnih uspehov je le malo. V diskusiji z Mockom je bil Kreisky — vsaj po mojem mnenju — do ostanem pri športni terminologiji — zmagovalce po točkah, publika pa je pričakovala k.o. zmago in je bila zato razočarana.

Čeprav te diskusije torej ne gre precenjevati, je vendar bila značilna za strategijo volilnega boja obeh velikih strank ter je po mojem razkrila eno od odločilnih pomanjkljivosti socialistov. Ostali so v defenzivi, koncentrirali so se zgolj na gospodarska vprašanja in tako zamudili druga važna področja; predvsem pa so skušali Avstrijo prikazovati kot „otok blaženih“, kar vendar ni (več). Nedvomno je socialdemokratska gospodarska politika doslej prihranila Avstriji tako visoko brezposelnost, kot jo beležijo druge evropske države. Toda kriza je zajela tudi našo državo in število brezposelnih (zlasti med mladino) se je v zadnjem času znatno po-

večalo. Zato argumentacija, kakor da bi bilo vse v redu, enostavno ni več verodostojna; izid volitev je pokazal, da so volilci to tudi tako razumeli.

SPO v svojem volilnem boju skoraj ni nič govorila o družbeni politiki in o družbeno-političnih diferencah med socialdemokrati ter desnim strankama — čeprav je v trinajstih letih svojega vladanja prav tu zabeležila najvidnejše uspehe: od reforme kazenskega prava preko kulturne politike in problematike izobraževanja tja do usmeritve zunanje politike in statusa nevtalnosti. Na teh področjih bi lahko nastopala ofenzivno in bi pri volilcu verjetno našla več simpatij; predvsem pa bi morala dosti bolj prepričljivo opozoriti na razlike v družbenopolitičnih pogledih med njo in desnim strankama, kajti te razlike obstajajo v znatni meri.

In poleg vsega drugega je socialistična stranka po trinajstih letih vladanja postala tudi arogantna — očitno je zgubila odnos do lastne baze, pa tudi do realnega zadržanja prebivalstva. Pravcati cirkus okoli gradnje konferenčne-

ga centra na Dunaju je v tem pogledu značilen: argumentirala je zgolj iz gospodarskega vidika, čes, koliko delovnih mest ta gradnja zagotavlja (pri čemer jih niti ni toliko, kot bi bilo želeli), namesto da bi vključila tudi zunanjepolitično pomembnost konferenčnega centra v Avstriji in tako politično zastopala gradnjo, ki je — po mojem mnenju — dejansko važna. Ko pa je ÖVP uspelo zbrati približno 1,5 milijona podpisov proti tej gradnji, je bil odnos SPO do teh ljudi vsaj aroganten, ko je njihove podpise takorekoč vrgla v koš. Gradnje gotovo ne bi bilo treba ustavljati, toda potrebna bi bila politična kampanja, ki bi dokazala nujnost konferenčnega centra.

Toda arogantni odnos vrhov socialistične stranke se ni izražal samo proti — recimo — črnim, ampak tudi proti lastni bazi. Za dokaz zadostuje omeniti socialistično mladino in njenega predsednika Capa, ki je bil izrinjen iz strankinega vodstva; 60.000 glasov zanj — in to samo na Dunaju — pa odraža globoko nezadovoljstvo socialistov z lastno stranko, kajti ti glasovi ne prihajajo samo iz vrst mladih volilcev, ki so se prav na Dunaju v veliki meri odločili za ALÖ, temveč tudi (ali celo predvsem) od starih socialistov in članov stranke, ki so z glasom za Capa izpričevali svoje nezadovoljstvo in svoj protest proti čedalje bolj desni politiki SPO in njeni odtujitvi od baze, od delavcev in namerščencev.

Analiza gotovo ni popolna, brez dvoma pa zajema nekaj bistvenih dejavnikov, ki so povzročili sedanjí premik v desno v Avstriji. SPO bo morala dokazati, da je sposobna spoznati znamenaja časa in svojih volilcev, da bo — ali v koaliciji ali v opoziciji — pri prihodnjih volitvah morda spet bolj privlačna. Da si bo priborila nazaj tiste tri odstotke glasov, ki jih je takrat izgubila, kakor je na prvomajski proslavi dejal kancler Kreisky.

OB JUBILEJU RADIŠE — KROPA:

Utrdili smo medsebojno vez in prijateljstvo

Gojiti trajni vezi kulturne izmenjave in prijateljstva z matičnim narodom sodi med življenjsko važne dejavnike naše narodne skupnosti na Koroškem, saj le tako lahko vzdržujemo in prakticiramo enotni slovenski kulturni prostor. Ta zavest je prisotna tako v naših centralnih organizacijah kot tudi v naših krajevnih društvih.

Eno izmed tistih, ki se te naloge zaveda, je tudi Slovensko prosvetno društvo Radiše, ki že dvajset let goji redne stike s KUD „Stane Žagar“ v Kropi. V počastitev tega jubileja so radiški prosvetlaši vabili preteklo soboto v ta mošnji kulturni dom, v katerem so skupno z gosti oz. prijatelji iz Kropke oblikovali pester kulturni spored. To je bil posrečen prikaz zborovske kulture radiških in kroparskih pevk in pevcev, saj so vsak po svoje interpretirali znane skladatelje slovenskih narodnih pesmi, pri čemer je zlasti pri Radišanih razumljivo dominirala koroška slovenska narodna pesem, medtem ko so kroparji predstavili zahteven šopek skladb slovenskih umetnih pesmi. Tako so pod vodstvom Šimeja Wrulicha in Egija Gašperšiča poslušalci bili deležni lepega in ubranega petja, pri čemer se je pri Radišanih kot solist izkazal Šimej Wrulich, pri Kroparjih pa Gorči Šolar. Tu naj omenimo le pesmi „Jes pa moj hvaček“ in „Kaj b' jes tebi dal“ s katerima sta oba solista požela mnogo ap-

lavza. Tu pa seveda gre priznanje tudi vsem pevkam in pevcem, ki so se za to srečanje še posebej dobro pripravili in tako tudi s tega vidika pokazali, da jim gre tudi za dviganje njihove kvalitete.

Radiška prireditev pa ni bila le običajni koncert, ampak so spored popestrili še s predstavitvijo Radiš in Kropke v sliki in besedi, kar je obiskovalcem na posrečen način približalo ljudi obeh krajev, ki sta si po značilnosti zelo različna, zato pa za medsebojno povezavo tem bolj zanimiva. Posrečeno je bilo tudi pripovedovanje o posameznih originalih, ki jih imata oba kraja; mnogo odziva pa je bilo na pripovedovanje anekdot, ki so jih radiški in kroparski pevci doživljali med svojimi obiski na Radišah

oziroma v Kropi. Konec sporeda sta sestavljali znani pesmi ujetnikov iz Verdijeve opere Nabucco in Aljaževa „Oj Triglav moj dom“, ki so jih zbori zapeli skupno.

Ob tej priložnosti je spregovoril tudi predsednik SPD Radiše Ludwig Ogris, ki je nakazal, kako potrebna je vez z matičnim narodom in, da v današnjem času meje niso več ovira za kulturne stike in sodelovanje Slovencev tu in onstran Karavank. Niko Rupel pa je v imenu Kulturne skupnosti občine Radovljica radiškim pevcem izročil priznanje za njihovo dvajsetletno redno sodelovanje.

V nedeljo pa so, kot že zapisano, Radišani gostovali v kulturnem domu v Kropi, kjer so bili deležni prisrčnega sprejema.

V ZALOŽBI KKZ:

Pojmo s ptički - kaseta pesmi Lenčke Kupper

Mozaik slovenske kulturne ustvarjalnosti na Koroškem čedalje bolj postaja večji, bolj pisan, skratka, bogati slovensko kulturno zakladnico. Včasih gre res za majhne, skoraj neznačajne stvari, ki pa vendar tudi sestavljajo podobo našega kulturnega življenja.

To predvsem velja za Lenčko Kupper, ki je s svojo pesniško-glasbeno ustvarjalnostjo stopila v javnost razmeroma pozno, pa vseeno že pomeni močan faktor na področju glasbe za naš mladi rod. Otroci radi prepevajo njene pesmi in skoraj ni otroškega

zbor, ki ne bi imel na sporedu eno izmed Lenčkinih pesmi. Po izidu drobnega zvezka njenih besedil in skladb, je zdaj v založbi Krščanske kulturne zveze izšla še kaseta s pesmimi Lenčke Kupper in sicer pod naslovom Pojmo s ptički. Gre za šopek 23 pesmic, primernih za otroke. Njihove melodije so preproste, vendar prepričljivo tako v besedilih kot v glasbi, ki hipoma osvoji srce poslušalca in lahko ostane v spominu. To pa je predpogoj pisanja melodije za otroke. Prav zaradi tega je v razmeroma kratkem času bilo možno pripraviti spored za snemanje kasete. Seveda so tu zastopani razni otroški oziroma mladinski zbori in sicer mladinska skupina Šentlupš, ki jo vodi Pepca Weiss, otroški zbor iz Škocijana, ki poje pod vodstvom Helke Mlinar, otroški zbor društva „Naš otrok“, poje pod vodstvom avtorice Lenčke Kupper in mladinski zbor Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu, ki ga vodi prof. Jožko Kovarčič, spremljata pa Lucija Feinig (flavta) in Janez Gregorič (kitara). Za tehnično plat snemanja je skrbel inž. Gerald Teisel, medtem ko je umetniški del snemanja vodil Jožko Kovarčič. Besede povezave govori avtorica, za prikupno izdelavo ovitka pa je poskrbela Andreja Zikulnig.

Kaseto Pojmo s ptički lahko dobite v obeh slovenskih knjigarnah in pri KKZ; njena cena znaša šil 120.—

Materinski dan - materinski vsakdan?

V nedeljo praznujemo materinski dan, torej god naših „dobrih, skrbnih in požrtvovalnih“ mamic.

V ta namen so se otroci v šoli že pridno naučili nekaj pesmic. Seveda so narisali tudi lepe, s cvetlicami in srčki okrašene kartice. V izložbah se nam v lepih dekoracijah ponujajo štedilniki, mikserji, parfumi, nakit, bonboniere ... Očete so se ob vsej tej obsežnosti in razkošnosti verjetno le težko odločili za kak „primeren“ poklon.

Tudi v naših društvih bomo z ganljivimi pesmicami in igrkami izrekli našim mamicam iskreno (!) hvalo. Vsaj ta dan bo v duši vsakega človeka vzbudil občutek neke solzave hvaležnosti in čustvenosti. Ob vsej blaženosti in idiličnosti opisovanja „naših svetnic“ izražanje čustev seveda ne bo tako težavno. Marsikateri „porednež“ pa bo, poln občutkov krivde, le še skušal biti „dober“ do svoje mame.

Torej, ni težko ugotoviti, da se v sluzasto-patetičnih vsebinah materinskih proslav praznuje mati v naravnost pravilni svetlobi neke svetnice, za katero je značilna skrb, ljubezen, žrtvovanje, trpljenje ... Morda takšno samoodpovedovanje lastni osebnosti resda privede do zveličanja? Oglejmo si raje stvarnost.

Komu kaj služi takšno heroiziranje materinstva? Vemo, da odgovarja cerkvenim tradicijam. To ni novost. Bolj značilno je, da se ravno v času zaostrenih gospodarskih razmer te ideologije poslužuje tudi ves aparat družbe, ki zdaj stalno poudarja prioritete ženskih dolžnosti matere in gospodinje, medtem ko je v časih visoke konjunktura postavljala v ospredje lik pridne in ekonomsko samostojne ženske. — Torej, ženska kot pingpong-žogica v službi vladajočih gospodarskih razmer! — Poudarjanje družinskih dolžnosti ženske omogoča naši družbi, da po potrebi odpušča omožene ženske ali da jih ne sprejme v službo, da obdrži neenako plačo za enako delo ... Sicer priznava določeno potrebo, da se žena vključi v družbeno gospodarstvo, kar pa seveda ne bi smelo biti v škodo njene družine in ne „konkurenca“ moškemu. Njeno sodelovanje zunaj doma naj bi bilo podrejeno dolžnostim v hiši.

Potemtakem je seveda tudi žen-

ska krivda, če gre znotraj družinskega življenja nekaj po robu. Mnogokrat čujemo, da je zaposlenost ženske krivda mladinskega kriminala, naraščanja števila razvez, padanja morale itd. Takšni predsodki privedejo ženske mnogokrat v težek duševni konflikt. Permanentno jih zasledujejo občutki nesposobnosti in krivde. Može takih občutkov nimajo v tolikšni meri, saj je po vladajoči ideologiji on pristojen za življenje izven družine, za poklic in za službo, medtem, ko se naj bi življenje ženske odigravalo bolj ali manj v zasebni sferi. Po teh načelih se na žalost še danes vzgaja fante in dekleta. S pripisovanjem krivde ženski se pa na drugi strani skuša prikriti družbena pogojenost teh problemov.

Ta ideologija je tudi v popolnem nasprotju s sedaj veljavnim zakoninjenim načelom partnerstva in enakopravnih družinskih struktur. Toda kaj nam pomaga-

75 let
Slovenske
prosvetne
zveze

jo vsi zakoni, če pa v realnosti ne pridejo do izraza? Ravno me ženske bi se morale — vsaj kot prizadete — boriti za naše pravice in prodreti v zavest naših ljudi.

Ne nameravam osporavati materinskega dneva. Sicer je lepo in prav, da se našim materam vsaj enkrat na leto zahvalimo za ves trud in obremenitev, toda naša zahvala bi morala biti samoumevna tudi ob vseh drugih dnevih. Samoumevna pa bi morala biti tudi razdelitev dela znotraj družine med obema partnerjema. Torej, v teoriji je enakopravnost že dana, le v praksi še strašansko peša. Če bomo tako daleč, da bomo tudi v praksi upoštevali enakopravnost, bodo tudi vse te patetične materinske proslave zgubile na veljavnosti. Upajmo ...!

Marija Jurič

MI IN KULTURA — MI IN KULTURA — MI IN KULTURA — MI IN KULTURA —

AULA SLOVENICA

CELOVEC
PAULITSCHGASSE 5-7

Vljudno vas vabimo
na razstavo
slikarskih del

Draga Druškoviča

Razstava je odprta do
14. maja 1983, od ponedeljka do petka,
od 13. do 17. ure.

Prisrčno vabljeni!

FRANCI ZWITTER ml.

Od odrske dejavnosti do ljudske pesmi

(predavanje na seminarju SPZ v Podravljah)

Kmalu pa so narodnostni konflikti na Koroškem in rast slovenske narodne zavesti izražali potrebo po drugih, neposredno narodnostnih igrar. Začetek so že mnogo prej napravili Brnčani, ki so s svojim „Divjim lovem“ že leta 1903 dokazali, da je tudi amaterski oder zmožen uprizoriti tudi zahtevne narodne igre in hkrati, da jih ljudstvo tudi pozdravlja. Igra pa, ki je na Koroškem tej zahtevi najbolj ustrezala, je nedvomno „Miklova Zala“. Krstno predstavo te Špicarjeve drame po Sketovi povesti so koroški Slovenci doživeli — na Kranjskem. Prav kmalu za tem pa so jo lahko ponosno podali s neverjetnim uspehom v novem hotelu Trabesinger v Celovcu (1912). Takrat, komaj dve leti pred izbruhom prve svetovne vojne, so narodnostni problemi tako trli slovenski življenj na Koroškem, pa tudi slovensko prosvetno centralo, da je bila potreba po resnični slovenski narodni drami iz dneva v dan večja. Snov in vsebina „Miklove Zale“ pa sta bili kakor naročeni za sicer slej ko prej klerikalno, pa vendar vedno bolj tudi narodnostno prizadeto vodstvo SKSZ. Dejansko je „Miklova Zala“ najbolj posrečena dramatična sinteza narodne zgodovine koroških Slovencev in verske izpovedi, popolnoma osredotočena na vaško, se pravi neokuženo prebivalstvo slovenskih koroških dolin. Sele poznejše dramatisacije in uprizoritve, zlasti neposredno po NOB, dajo tej igri novo, in povsem borbeno zgodovinsko in narodno vsebino.

Prve uprizoritve, ki so se po celovški pred-

stavi širile po Koroškem kakor „Lurška pastirica“, pa so bile nedvomno slej ko prej osredotočene v prvi vrsti na versko izpoved, na trpljenje in (skoraj) čudežno rešitev Zale iz turškega ujetništva. Tudi v teh uprizoritvah ostane Zala objekt dogajanja, ki ga reši v bistvu samo molitev. To pride do izraza celo v znani Župančičevi pesmi, ki jo je posvetil Marici Zwitterjevi, ko je igrala vlogo „Zale“ v znani ljubljanski predstavi Šentjakobčanov: „Naj pride kar že koli, za nas še zvesta Zala moli!“ Verjetno ne toliko verski čut, temveč učinek te uprizoritve, je Župančiča privedel do te karakterizacije: tudi tu, kakor v verskih igrar, je vsebina zgostena na upanje v božjo pravičnost in milost, ki jo doživijo verni človek.

Vendar kakšna razlika! Živo upodobljen slovenski človek in kmet na odru, živa slovenska zgodovina na odru! Antisemitizem, ki se pojavlja v obliki in osebi Tresoglava in Almire, priča sicer slej ko prej o nevarnem klerikalnem vplivu, vendar se je moral umakniti vedno večji želji slovenskih prosvetašev in recipientov, ki v židu Tresoglavu niso videli toliko verskega kot narodnega nasprotnika, ki se je kot tujec vtihotal v slovensko vaško skupnost. Čeprav je tendenca tako v Sketovi povesti kot v Špicarjevi dramatisaciji izrecno antisemitska, kažejo vse recenzije — in teh je mnogo — o uprizoritvah, da ta antisemitizem ni nikoli prevladoval. Čemu tudi? Saj slovenski kmetje na Koroškem niso nikoli bili konfrontirani z židovskim kapitalom, marveč samo z nemškim.

Realizem na odru, kakor ga je zahtevala vsakršna uprizoritev „Miklove Zale“, je rojeval čedalje nove, včasih tudi prav čudne cvetke: tako občuduje npr. nek „rožanski rojak“, ki se je po plebiscitu umaknil v Rogaslo slatino, šentjakobsko uprizoritev „Miklove Zale“ iz leta 1928 predlaga, da bi izvedli vsakoletni festival s to igro na prostem v Šentjakobu; da bi bila privlačna za čim širše sloje, ne samo za Slovence, pa z resnostjo še predlaga, da bi se v ta namen v Šentjakobu zgradila džamija in da bi se tozadevno naprosila pristojna muslimanska muzeja, da bi iz te džamije dnevno oznanjal predpisane muslimanske molitve. Ta Rožan ima tudi recept, kako se bi dalo priti do muzeja: SKSZ se naj obrne na slovanske brate v Bosni in Hercegovini, katere bi se dalo prepričati o važnosti takega projekta, saj gre za vseslovensko stvar ...

Do tako skrajnega gledališkega naturalizma med koroškimi Slovenci pa le ni prišlo, ne samo zaradi neizvedljivosti tega kurioznega predloga, marveč tudi zaradi drugih kulturnih in umetniških težav, ki so si v tridesetih letih utirala pot med slovensko prosvetno dejavnost: ljudska pesem in zborovsko petje sta konec koncev rezultat mističnega tolmačenja pojma „narod“, v smislu tedanjega skrajnega nacionalizma. Narod kot harmonična enota, ki ne pozna različnih slojev in interesov, temveč samo kri, zemljo in jezik. Tako pojmovanje naroda je dominiralo tudi med slovenskim vodstvom takratnega časa: umetniški

5 izraz harmonije pa je glasba in pesem, medtem ko se v odrski dejavnosti vedno znova stvari zapletajo, ko pride do nesoglasij, do protislovij, ki jih je treba racionalno razrešiti.

Če pa naj so harmonija, sloga in enotnost edina karakterizacija naroda, potem je treba to harmonijo tudi dokazovati v vsakodnevnih praksih: petje in glasba naj to dokazujeta: ni več treba, niti se neče več nagovarjati uma, mišljenja in možganov ljudi, prosvetašev in publike, temveč samo še čustvenost, emocijo, „srce“. To prelaganje odrske dejavnosti na pevske aktivitete je sicer poživilo nešteto prelepih naših narodnih pesmi, ki jih tudi jaz nočem pogrešati, vendar prikazuje hkrati tendenco prosvetnega delovanja tja k iracionalnosti in kot dokaj nevarnemu tolmačenju pojma „narodnost“. Pesem naj bi takrat sugerirala narodno enotnost, ki dejansko ni več obstajala. S tem pa zborovsko petje med koroškimi Slovenci ni rezultat nekega razvoja, temveč rezultat kulturnopolitične linije, ki se je deloma identificirala z nedemokratskim režimom, ki je takrat vladal v Avstriji; je rezultat mišljenja, da se da kolo zgodovine zavrteti nazaj v čase, ko so vaške fantovske skupine še sedele pod lipo in večer za večerom pele svoje pesmi. Vse to ni več ustrezalo vsakodnevnemu realnosti; toda ugled in politična moč prosvetnega vodstva takratnega časa je bila tako vplivna, da ji je s forsiranjem petja kot v bistvu edine umetniške izpovedi naših društev uspelo zavirati razvoj in polet drugih umetniških aktivnosti, ki so bile med koroškimi Slovenci do tedaj še žive. To je uspelo v taki meri, da še danes trpimo pod folklorizacijo naše kulture. Tega pa se moramo čimprej otresti, če se hočemo znebiti nevarnosti turističnega rezervata v svrhu zabave in inozemskih gostov.

(Konec)

Poklonili smo se spominu pred 40 leti obglavljenih žrtev iz Sel in okolice

V četrtek 28. aprila na predvečer smrti 13 žrtev iz Sel in okolice pred 40 leti, je bila v Selah spominska slovesnost, katere se je udeležilo blizu 300 ljudi. Pred spominsko slovesnostjo v farni dvorani, je bila v cerkvi sv. maša in nato polaganje vencev pred vhodom v staro cerkev, kjer je spominsko obeležje na Dunaju umorjenih žrtev.

Prireditelji tokratne spominske slovesnosti ob 40-letnici obglavljenja so bili KPD „Planina“ Sele, SPD „H. Velik“ Sele-Kot, SPD „Boravljica“, SPD „Zarja“ Železna Kapla in SPD „Obir“ Obirsko.

Polaganje vencev

V nabito polni farni dvorani, kjer se je odvijala spominska svečanost je uvodoma zapel mešani pevski zbor KPD „Planina“, nato pa je v imenu prirediteljev spominske svečanosti pozdravil zbrano množico med njimi častne goste — zastopnike domačin in sosednjih občin zastopnike političnih in kulturnih organizacij in zastopnika jugoslovanskega konzulata v Celovcu, predsednik domačega društva KPD „Planina“ Marjan Olip.

Z enominutnim molkom smo se spomnili umorjenih, ki so morali umreti, ker so ljubili dom in domačo slovensko besedo. Dolžnost in naloga nas vseh je, je dejal predsednik, da se z vso močjo borimo za dobrino, ki so bile našim prednikom tako drage, da so jih plačali s svojim življenjem. Naj bodo ti junaki temnega aprila 1943 nam vsem v stalen opomin njihovi zvestobi do naroda, vere in slovenske besede.

Kot drugi govornik je bil Peter Kuhar, ki je v imenu Zveze koroških partizanov in Zveze slovenskih organizacij izrekel zahvalo nastopajočim društvom, še posebno pa KPD „Planina“, ki je za to spominsko svečanost povzelo glavno iniciativo. V svojem orisu dogodkov, ki so pripeljali do tega strašnega dejanja, je dejal, da je del Selanov in Kapelčanov Hitlerjevo imperialistično politiko ob priključitvi Avstrije k Nemčiji takoj spregledal in ni hotel služiti v nemški nacistični vojski. Ti mladi fantje so se umaknili v Jugoslavijo. Ko pa so Nemci leta 1941 zasedli še Ju-

goslavijo so morali koroški fantje ponovno bežati pred Hitlerjem. Nekaj se jih je priključilo Osvobodilni fronti v Sloveniji, en del pa se je vrnil na Koroško in bil v ilegali. Spomladi leta 1942 pa so prišli na Koroško domači fantje, izkušeni in

niziranih v OF. Gestapo je 11. novembra 1942 potom svojih vohunov organiziral sestanek s partizani pri Golobu, kjer je bil tudi spopad. Takrat so prijeli Olipovo Micko iz Železne Kaple, ostali pa so jim ušli. Nemci so tokrat aretirali in zaprli veliko število aktivistov, ki so jih obsodili na visoke kazni, 13 pa na smrt z obglavljenjem. Spominu teh trinajstih žrtev se danes klanjamo in obdržali jih bomo v nepozabnem spominu. Svoj govor je Peter Kuhar zaključil s pozivom: „izognimo se vsemu, kar nas razdira. Združimo se, ne samo danes v Selah, temveč v dejanjih v sakdanjem delu, kajti če bomo med seboj enotni, ne glede na ideološko prepričanje, bodo tudi uspehi naše borbe za ohranitev naše narodne skupnosti vsekakor večji.“

V imenu Narodnega sveta koroških Slovencev je kot tretji spregovoril podpredsednik NSKS dipl. trg. Janko Urank. On je bil tisti, ki je po naključju preživel nacistično koncentracijsko taborišče in ki je skupno s takratnimi aretiranci doživljal strahote celovških zaporov. S pokojnim selškim župnikom Vautijem sta bila v isti celici, od koder sta slišala krike in molitve številnih sotovarišev. Vse to trpljenje ko-

MoPZ KPD „Planina“ Sele

prekaljeni člani OF z nalogo, da tudi na Koroškem organizirajo odpor proti Hitlerjevemu nasilju, ki je pred tem 14. in 15. aprila izselil več sto slovenskih družin v razna nemška taborišča. Prihod Kranjčevega bataljona jeseni 1942 leta na Koroško in ustanovitev prve koroške čete, sta med koroškimi Slovenci močno odjeknila. Organizirali so se tedaj številni odbori OF po naših dolinah. V Selah, Borovljah, na Obirskem in v okolici Železne Kaple je bilo preko 200 ljudi orga-

roških Slovencev v zadnji vojni pa ni bilo zaman, priborili smo si zapisano pravico priborjeno s krvjo, žrtvami in neskončnim trpljenjem v 7. členu avstrijske državne pogodbe. Poslužimo se te pravice, je naglasil Janko Urank in tako bo vam žrtvam, ki ste žrtvovali najdražje vaše življenje, zadoščeno; deležni boste največje slave in počivali boste lahko v miru.

Spominsko svečanost so poleg domačih pevcev popestrili tudi pevci iz Železne Kaple, Obirske in Borovelj ter recitatorji in pevki iz Sel-Kota.

Na sporedu je bilo tudi predvajanje dia-slik iz taborišča Avšvica, kjer je bila prikazana nacistična uničevalna mašinerija nedolžnih ljudi.

Naj nam bo spominska proslava ob 40-letnici obglavljenja žrtev iz Sel in okolice opomin in hkrati spodbuda, da se izplača bojevati za mir in narodno enakopravnost, za sporazumevanje in medsebojno spoštovanje.

Menjava denarja

Stanje v četrtek, 5. maja 1983

Za 100 din dobite	18.00 šil.
Za 100 din plačate	23.00 šil.
Za 100 lir dobite	1.15 šil.
Za 100 lir plačate	1.24 šil.
Za 100 mark dobite	694,50 šil.
Za 100 mark plačate	710.80 šil.

V A B I L O

Odbor šolske skupnosti na Zvezni gimnaziji za Slovence v Celovcu priredi v nedeljo, dne 15. maja 1983, ob 14.30 uri v veliki dvorani Delavske zbornice v Celovcu

Šolsko akademijo

KOROŠKA V PESMI, BESEDI IN SLIKI

Akademijo bodo učenci predvajali tudi v soboto 14. maja 1983, ob 20.00 uri v kino-dvorani na Bistrici v Rožu.

Na sporedu so pevske in instrumentalne točke, telovadni nastopi in recitacije.

Kot gost nastopa Slovensko prosvetno društvo Kočna iz Sveč. Pred in med prireditvijo bomo prodajali ploščo in kaseto gimnazijskih zborov.

Za Odbor šolske skupnosti na Zvezni gimnaziji za Slovence
rav. dr. Reginald Vospernik I. r.

Primorska poje 83

Dober mesec koncertov in nastopov pod geslom „Primorska poje“ je našel svoj zaključek v nedeljo 24. aprila v Idriji. Organizatorje te znane in tradicionalne pevske prireditve sta Zveza slovenskih kulturnih društev in Združenje pevskih zborov Primorske.

Revija „Primorska poje“ je odlična priložnost ugotavljanja stanja slovenskega zborovskega petja. Tako so nekateri pevske zbori pokazali precejšnje napredke predvsem glede pevske tehnike. Seveda so še razlike med pevske zbori, kar pa je razumljivo, saj so pogoji v katerih delujejo precej različni glede na kraj, od koder prihajajo in pevskega in organizatorskega potenciala, ki jim je na razpolago.

Važno vlogo pri takšnih pevskih revijah naj bi imela tudi izbira pesmi, ki jih je na pretek in so vredne, da bi jih zbori peli, vendar se jih sliši le občasno. Da je ljudska pesem lepa, če je zapeta čustveno, vemo

vsi, vendar pa bi se bolj izkušeni zbori lahko predstavili z bolj zahtevnejšimi skladbami, kar bi bilo njim v prid in bi takšno petje popestrilo repertoarje pevske zborov.

Pevska revija „Primorska poje“ je torej važen člen kulturne dejavnosti primorskih Slovencev z obeh strani meje, ki ima plemenito in pomembno poslanstvo za ohranitev slovenske zborovske glasbe.

München - popevkarski festival

Pred kratkim je bil v Münchnu popevkarski festival, ki smo ga spremljali ob TV ekranih. Senzacija tega tekmovanja je bila vsekakor visoka uvrstitev Jugoslavije na četrtem mestu. Veliko nagrado za pesem Evrovizije 1983 je prejela Luksemburžanka Corinne Hermes s 142 točkami, kateri so sledili Izrael (136), Švedska (126), Jugoslavija (125).

Kot že omenjeno je to mesto za Jugoslavijo velik uspeh, ki je povzročil mnogo evforičnega navdušenja predvsem zaradi tega, ker so Jugoslavlani do sedaj bili na turnirskih pevskih festivalih vedno zelo slabo uvrščeni.

S tem odličnim četrtem mestom — manjkala je samo 1 točka in bili bi tretji — so Jugoslavlani mnogo pridobili na ugledu kot popevkariji, tako da se bo tudi glas o jugoslovanski popevki hitro širil po svetu in da je to hkrati tudi vzpodbuda za še večje prizadevanje na tem pevskem področju.

Cesta preko Vršiča spet prevozna

Od 27. 4. naprej je cesta preko 1611 m visokega gorskega prelaza Vršič spet prevozna, tako da je velika naravna ovira, ki povezuje soško s savsko dolino preko zime spet odstranjena. Jubitelji narave in izletov imajo spet možnost uporabljati to lepo gorsko cesto skozi čudoviti gorški svet pod mogočno Škrlatico in Prisojnikom z znamenitim Oknom. Vsi ti naravni čari so zaradi snega (z izjemo planincev in smučarjev) širšim množicam več kot pol leta nepristopni.

Letošnja zima je bila zelo skromna s snegom. V zadnjih 25 letih je bilo le še enkrat tako malo snega; razen enega štirimeterskega zametga na cesti ni bilo več kot dva metra.

1. maja je bilo že celo vrsto avtomobilov s turisti na Vršiču, ki je ravno sedaj, ko gore oddajajo še debele snežne mase, najbolj atraktiven. Izlet preko Vršiča v soško dolino v Bovec in nazaj preko prelaza Predela, je za nas Korošce še posebno atraktiven in ga toplo priporočamo, ker vemo, da nam bodo za ta tip izletniki prav gotovo hvalni.

Zveza slovenske mladine Skocijan vabi na

KRESOVANJE

v soboto, 7. maja 1983
Srečamo se ob 20. uri pri kulturnem domu v Sentprimozu
Zaigral bo Zdravko Haderlap

Slovensko planinsko društvo Celovec in Slovensko prosvetno društvo „Obir“ vabita na
DIA-PREDAVANJE
o ženski alpinistični odpravi v Pamir v petek 13. maja 1983 ob 20. uri pri Kovaču na Obirskem.
Predava: udeleženka odprave Marija Frantar iz Ljubljane

Praznovanje 1. maja v znamenju enotnega kulturnega prostora

Šobec pri Bledu je gotovo znan tudi med našimi ljudmi, posebno med tistimi, ki si kraje za kampiranje izbirajo na sosednjem Gorenjskem. V zadnjem času je ta lepi turistični kraj v neposredni sosesčini mednarodno znanega Bleda postal še bolj privlačen, saj je tamkaj nastala cela vrsta objektov, ki bodo obogatili bivanje tako tistim, ki prihajajo sem le za nekaj ur, kakor še posebno vsem turistom, ki hočejo tu preživeti svoj dopust.

Šobec leži ob Savi, najdaljši jugoslovanski reki, ki povezuje kar štiri republike; in tik pod obronki Karavank, Pokljuke in Jelovice, kjer se prepletajo neštete poti in steze, ki so vodile gorenjske partizane od boja do boja — do končne zmage. V tem kraju so tudi razne prireditve, med njimi tradicionalne prvomajske proslave, ki privabijo številne obiskovalce iz radovljiške občine in še iz širše okolice.

Tudi minulo nedeljo je bilo na Šobcu praznično živahno. V dopoldanskih urah je potekala prvomajska proslava, ki ji je popoldne sledilo še prijetno družabno srečanje s plesom in zabavo. Na prireditvi so Radovljčani povabili tudi Koroški partizanski pevski zbor iz Celovca, ki je skupaj z domačimi skupinami oblikoval pester kulturni spored. Tako je prireditev potekala v znamenju enotnega kulturnega prostora, v duhu delavske in borbene pesmi ter poskočnih gorenjskih plesov — kot skupen prispevek k mednarodnemu prazniku dela, ki so ga domačini proslavili tudi še s podelitvijo sindikalnih odlikovanj in priznanj za inovacijske dosežke.

Občni zbor krajevnega združenja Zveze slovenske mladine Zelezna Kapla

V nedeljo 17. aprila 1983 je KZ ZSM Zelezna Kapla imela svoj redni občni zbor. Predsednik Joško Maloveršnik je na občnem zboru v gostilni pri Kovaču na Obirskem med številnimi udeleženci lahko pozdravil navzoče predsestnike SPD „Zarja“, SPD „Obir“, SSK „Obir“, delegate ZSMS iz Ljubljane in predsednika ZSM na Koroškem.

V poročilih, ki sta jih podala predsednik Joško Maloveršnik in tajnica Helga Dobeitz, je bilo ugotovljeno, da je KZ v Zelezni Kapli v pretekli dobi vsekakor uspešno delovalo. Tako je KZ ZSM Zelezna Kapla, da naštejemo nekaj akcij, organiziralo med drugim: plesne tečaje, delovne akcije pri Peršmanu, filmski večer, koncert z znanim kantavtorjem Marjanom Smode, nogometne turnirje itd.

Omeniti pa je treba, da je mladina čestokrat sodelovala in pomagala pri raznih akcijah drugih slovenskih krajevnih društev in organizacij. To pa je bilo tudi od navzočih zastopnikov krajevnih društev potrjeno. V pozdravnih besedah so omenjeni predstavniki izrazili željo, da bi tudi z novim odborom

v bodoče radi tako uspešno sodelovali in koordinirali. V diskusiji, katera je sledila po razrešnici starem odboru, pa je bilo še poudarjeno, da naj KZ še posebno polaga važnost na to, da bi zajela in vključevala čim več mladincev iz tega kraja in skušala iskati tudi kontakte pri nemškogovoreči mladini. Kot najvažnejšo pa si je mladina na tem občnem zboru stavila za nalogo, da se bo tudi v bodoče zavzemala za izpolnitev člena 7 avstrijske državne pogodbe in še posebej za izključno dvojezičnost v občini Zelezna Kapla-Bela.

V novi odbor so bili izvoljeni: predsednik Joško Maloveršnik, podpredsednik Flori Smrtnik, tajnica Helga Dobeitz, namestnica tajnice Heli Novak, blagajnik Folti Smrtnik, odborniki Fridi Osojnik, Walter Božič, Štefi Paulitsch, Pepi Orasche, Zdravko Haderlap, Stanko Urschitz, Danica Karničar in Johi Maloveršnik.

Občni zbor KZ ZSM Zelezna Kapla pa je zaključil s kratkim, kulturnim sporedom kantavtor Jani Kovačič iz Ljubljane.

„Oder 73“ sodeloval na področnem gledališkem srečanju

ODRSKO DELO STARA GARDALDA NICOLAJA JE („ODER 73“) PREDSTAVIL OBČINSTVU NA KOROŠKEM IN V SLOVENIJI ŽE PETINDVAJSETIČ

Od 18. do 21. aprila je v občini Ljutomer potekalo XXVI. srečanje gledaliških skupin Slovenije in to področna prireditelja severovzhodne Slovenije.

Že nekaj tednov prej, točneje v drugi polovici meseca marca, je v občini Ravne na Koroškem potekalo XXVI. občinsko srečanje gledaliških skupin Slovenije na katerem je sodelovala tudi igralska skupina „Oder 73“ SPD „Edinosti“ iz Pliberke. Z delom Alda Nicolaja Stara Garda. Vse prireditve, ki so potekale v okviru tega srečanja, si je ogledala strokovna gledališka komisija, pravtako tudi pliberško. Strokovna komisija je predstavilo

„Odra 73“ Stara garda, ki je bila 25. 3. v Titovem domu na Ravnah na Koroškem ocenila kot zelo kvalitetno in skladno in jo tako predlagala za področno srečanje gledaliških skupin Slovenije.

Tako se je „Oder 73“ predstavil občinstvu v Cvenu pri Ljutomeru. Predstava je bila 21. 4. v cvenem Zadržnem domu, ki je, mimogrede povedano, najstarejši v Sloveniji.

To pa je bila obenem tudi jubilejna predstava „Odra 73“ z delom Stara Garda, bila je že petindvajseta.

O predstavi pliberške skupine v Cvenu je znani gledališki delavec in član področnega odbora Zveze

gledaliških skupin Slovenije tov. Janez Karlin zapisal sledeče: „Na Cvenu je nastopila gledališka skupina „Oder 73“ Slovenskega prosvetnega društva „Edinosti“ iz Pliberke v Avstriji. V skrbni režiji Anite Hudl so zaigrali Alda Nicolaja Stara gardo, dobro gledališko delo s problematiko starejših. Vsa teža je ležala na malem igralskem ansamblu, ki so ga sestavljali Valter Juvan, Joško Hudl in Anita Hudl, trojka, ki je svoje delo opravila zanesljivo, na svoj način izražanja in v lepi slovenščini.“

Tako o predstavi „Odra 73“ Stara garda tov. Janez Karlin v dnevniku Večer 30. 4. 1983. Svoje strokovno poročilo pa je zaključil z besedami: „Posebno veseli pa smo bili skupine naših slovenskih rojakov iz Pliberke, ki je po svoje tudi odraz razgibane kulturne dejavnosti v zamejstvu.“

Kmečka ohcet

Tudi letos bo v Ljubljani spet Kmečka ohcet, na kateri se bodo poročili pari raznih narodov. Kot znano, so se na posredovanje Slovenske prosvetne zveze na tej veliki mednarodni prireditvi poročili tudi nekateri pari naše narodnostne skupnosti.

Možnost, da se na Kmečki ohceti v Ljubljani spet poroči par koroških Slovencev, obstoja tudi letos. Zato SPZ sporoča, da je tozadevna prijava možna do 10. maja v njenem tajništvu v Celovcu, Gasometergasse 10. Tam so na voljo tudi vse podrobne informacije.

OB POGOVORU Z AVTORJEM M. KMECLOM

Mutasti bratje so nam razvozljali jezik

Slovenska prosvetna zveza je po uspehi predstavljajo Kmečlovih Mutastih bratov v celovškem Mestnem gledališču, prejšnjo sredo organizirala še pogovor z avtorjem te poljudne igre, v kateri obravnava koroško narodnostno problematiko. Kot znano, je Kmečlova igra pri gledalcih naletela na velik odziv, ki pa je bil zelo različen, kar zadeva vsebinsko izpoved dela, saj je le-ta segal od velikega navdušenja do nekaterih skeptičnih pogledov, na vsak način pa je Kmečl s svojim delom izzval široko diskusijo in lahko rečemo, da so nam Mutasti bratje razvozljali jezik.

Tako lahko že na začetku ugotovimo, da je Kmečl s svojim delom povsem dosegel svoj namen. To je prišlo do izraza tudi v diskusiji, ki je bila v Auli slovenici, ko je avtor odgovarjal na vprašanja številnega občinstva, ki je od njega želelo dobiti kar najbolj popolne odgovore v zvezi z njegovimi Mutastimi brati. Na tem mestu seveda ni mogoče navajati vseh vprašanj in zornih kotov s katerih so udeleženci pristopali h Kmečlovemu dramskemu delu. Vendar je v diskusiji prišlo do izraza dejstvo, da je Kmečlu uspelo napisati dramsko delo, ki je razburilo naše duhove, da smo mnogo razmišljali in še razmišljamo o njegovih Mutastih bratih. Nekaterim d'skutantom se je Kmečlovo delo zdelo preveč črnogleda, da v igri ni pustil trohice optimizma, da situacija na Koroškem ni taka, kot jo je prikazal v igri Mutasti bratje. Vprašanja so se vrtela okoli glavne vloge Oswalda in vseh oseb od dunajskega letovišarja Plachetke, ljubljanskih turistov, zaved-

ne Smrtnice in njene hčerke Hemice ter do drugih vlog in kajpada, obnašanja Mutastih bratov, žrtev situacije nasilnega ponemčevanja in prefridnega pollaščenja slovenske zemlje. Čeprav so vprašanja bila zelo natančna in so čestokrat posegala v podrobne detaile posameznih vlog, je avtor odgovarjal prav tako precizno in ni puščal nič odprtega ali nedorečenega. Tu so se nehoti prepletala vprašanja od režijske postavitve do scenske zasnove dela s katerimi se tudi avtor besedila ni povsem identificiral, zlasti z premočno poudarjenostjo vloge Oswalda. Med vprašanji je bil prisoten tudi socialni moment drame, kakor sodoben vidik ženske emancipacije, češ, da avtor v vlogi Hemice tega ni upošteval. Drugim spet ni šlo v račun, da v igri ni prišel do veljave lik slovenskega župnika. Najbolj pa je bil v diskusiji obravnavan zaključni prizor Mutastih bratov, saj so mnogi hoteli videti bolj optimističen zaključek, drugi spet so pričakovali oz. pogrešali še tretje dejanje.

Toda Matjaž Kmečl je na vse odgovarjal iskreno in sprejel tudi to ali drugo kritiko, vendar je dal vedeti, da njegovo delo ni agitka, pač pa igra, ki jo je napisal po svojih občutkih in tudi osebnih vtisih in izkušnjah ob njegovih potovanjih po Koroški. Na koncu diskusije je prevladovalo mnenje, da je avtorju kljub obravnavanju aktualne koroške narodnostne problematike uspelo napisati kvalitetno umetniško delo, ki po svoji vsebini prikazuje usodo sleherne narodne manjšine, ki občuti asimilacijski pritisk večinskega naroda.

Želite vezan

MLADI ROD

LETNIK 1982/83?

Naročite ga pri uredništvu
9021 Celovec/Klagenfurt

p. p. 210

do 15. maja 1983

ZVEZA SLOVENSKE MLADINE V CELOVCU
vabi na

večdnevni izlet ob Dnevu mladosti
(25. maja 1983) v Beograd

Na sporedu je med drugim ogled zanimivosti mesta Beograd ter udeležba zaključne prireditve Dneva mladosti.

Odhod iz Celovca je 24. maja 1983 ob 18. uri izpred sedeža Zveze slovenskih organizacij, Gasometergasse 10, Celovec. Povratek iz Beograda je predviden dne 26. maja 1983.

Prosimo, da prijave pošljete do 20. maja 1983 na naslov ZSM, Gasometergasse 10-I. Prijavite se lahko tudi po telefonu (0 42 22) 32 5 50 ali 33 1 09.

O d b o r

Dr. ANTON SVETINA

Prispevki k zgodovini Dvora nad Vrbo

Zadnja izmed petih župnij beljaškega cerkvenega okrožja, ki so spadale od leta 1461 do leta 1787 pod cerkveno oblast ljubljanske škofije, je župnija Dvor nad Vrbo (Kranzelhofen).

Slovenski naziv tega kraja je lahko razumljiv, med tem ko je nemško ime Kranzelhofen sestavljeno iz dveh besed, Kranzel in Hof; beseda Hof pomeni v nemščini isto kot v slovenščini beseda dvor, ostane nam odprto vprašanje, od kod izvira beseda Kranzel in kaj ta beseda pomeni. Koroški zgodovinar, univ. profesor Eberhard Kranzmayer, v svoji knjigi o koroških krajevnih imenih razlaga etimološki pomen besede Kranzelhofen takole: 1175—1181 Kranginzansdorf, 1202 Cranzlawesdorf, 1410 Krenzleinschhofen, kar izhaja očitno iz staroslovenskega osebnega imena Kronoslav, to je oseba, ki je bila v svojem okolišu slavna; posebno pozornost vzbuja pri tem pojmovna povezava med vasio in dvorom.

Slovenski koroški zgodovinar župnik Stefan Singer pa razlaga v svojem delu o kulturni in cerkveni zgodovini Gornjega Roža izvor nemškega imena tega kraja takole: Staroslovenska beseda „dvor“, kakor se ta kraj slovensko še danes imenuje, je ljudstvo imenovalo tudi „kraj“, kar bi naj pomenilo neko naselje ob meji. Upravnika tega kraja so klicali Kranjec ali Kranjc. Iz besede kraj je v nemščini nastala beseda „Kranzel“ in sta torej besedi „Kranzel“ in „Hof“ identični, v isti besedi nemški in slovenski pojem skupaj, pristno koroško.

Župnik Stefan Singer omenja, da je bila v Dvoru že v 12. stoletju cerkev, ki je bila prvotno posvečena Janezu Evangelistu, pozneje pa Janezu Krstniku. Kdaj se je ta sprememba izvršila, še ni preiskano. Singer obširno opisuje zunanost in notranost cerkve ter navaja dohodke cerkve in nadarbine v denarnih in naravnih dajatvah cerkvenih in nadarbinskih podložnikov. Župni upravitelji so bili po Singerju do leta 1787 tile:

1519	Rudbertus
1623	Janez Juxtius
1645	Pavel Resman
1717—1730	Blaž Pencin, vicarius
1734—1750	Janez Müller, parochus
1750—1757	Anton Makonig
1757	Jesenggo, provisor
1757—1764	Valentin Liesgonig
1765	Lukas Makobitz, cooperator
1769	Anton Teschar
1770	Matej Arnzig
1770—1774	Jakob Nagele
1777	Valentin Oremwigk
1777	Mihael Kramme
1779	Simon Kupper

V času Rimljanov je tekla skozi Dvor rimska državna cesta, ki je povezovala Akvilejo z mestom Virunum na Gosposvetskem polju. Trasa te rimske ceste je šla, kakor to opisuje Janez Viertler, severozahodno od župne cerkve skozi naselje Dvor, ki sestoji le iz nekaj hiš, in je zapuščala ta kraj vzhodno od župnišča v smeri proti Goričam (Goritschach).

Župnija Dvor je imela pet podružničnih cerkev, in sicer:

1. Cerkev sv. Jakoba v Vrbi ob jezeru (Velden am Wörthersee).
2. Cerkev sv. Janeza in Pavla v Vogličah (Winklern).
3. Cerkev sv. Egidija in Martina v Trečičah (Dröschitz).
4. Cerkev Blažene Device Marije v Logi vasi (Augsdorf).
5. Cerkev sv. Andreja v Zopražah (Selpritsch).

Podružnična cerkev v Logi vasi je postala po cerkvenih reformah cesarja Jožefa II. leta 1787 samostojna župnija. Župnik Stefan Singer navaja pri opisu te župnije tole: Krajevno ime je prvič listinsko izkazano leta 1250 in se je glasilo Hausdorf; to ime je nastalo iz imena tega kraja, ki se je prvotno glasilo v slovenščini Gola vas, kar so slovenski Korošci v svojem dialektu izgovarjali Hova ves in so Nemci iz te besede fonetično napravili Hausdorf. V listinskem gradivu nadškofijskega arhiva v Ljubljani najdemo še v 18. stoletju pogosto navedeno namesto imena Augsdorf ime Hausdorf. Pri podružnični cerkvi v Logi vasi je bila bratovščina sv. Rozarija, pri župni cerkvi v Dvoru pa bratovščina sv. Florjana. O obeh bratovščinah bo pozneje govora.

Doba reformacije je tudi v župniji Dvor razdvojila prebivalstvo, ker je mnogo faranov prestopilo v novo vero, kar je razvidno iz številnih pritožb škofijskega ordinariata v Ljubljani zoper lastnika grada in gospostva Landskron grofa Bartolomeja Khevenhüllerja, ki je v številnih podružničnih cerkvah župnij Lipa, Dvor in Skočidol prepovedal katoliško bogoslužje in dovolil, da so v ti filialnih cerkvah pridigali luteranski predikanti. Mnogo pristašev

nove vere je pridobil v Vrbi ob jezeru tamkajšnji gostilničar, ki je v svojih gostilniških prostorih prirejal protestantske pridige.

Od leta 1572 je evidentiran za župnijo Dvor vikar Sebastian Močeradnik ali Mošeradnik (Motscheradnik, Moscheradnik), ki je l. 1578 na novo sestavil in nadpisal urbar bratovščine sv. Florjana. V njem so vpisani podatki za to bratovščino do l. 1595. Vikar je najprej napisal imena nekaterih, tudi že umrlih članov bratovščine kakor: Jurij in Leonhard Vric iz Gorij (Göriach), Adam Praznik (tudi Prušnik), Avguštin Koc, Vid Wolff, Melhior Strežnik, Radigunda Sobin, Jakob Vridenk, Andrej Vran, Klara Lap, Florian Rausch, Martin Paganel. Vsakoletni zbor vseh članov bratovščine je bil navadno na dan sv. Florjana, 4. maja; tedaj so izvolili cerkvene ključarje te bratovščine in napravili obračune njenega premoženja. Leta 1579 sta bila izvoljena za cerkvena ključarja Adam Prušnik in Matej Perčej, ki naj v bodoče skupno z župnikom Močeradnikom upravljata premoženje bratovščine. V letih 1582 do 1584 sta bila izvoljena za cerkvena ključarja Adam Prušnik, gostilničar v Dvoru, in Primož Capelli (Kapelin) iz Gorij. V letu 1583 nastopa tudi novi vikar župnije Dvor Fortunat Marolt (Mayerhold). V letu 1584 so pri ugotavljanju premoženja ugotovili, da je ostalo v blagajni 44 krajcarjev, na prodaj pa še en četrtek rži za 1 goldinar in še velik del piva, ki ga naj cerkveni ključar Adam proda. Iz tega smemo sklepati, da je imela bratovščina v lasti obrat za pridelovanje piva, tako imenovanega ola (Steinbier), ki je bilo posebnost slovenskega dela Koroške. Bratovščina sv. Florjana pa je bila lastnica tudi nekaj glav živine, ki jo je dajala svojim članom v zakup.

(Se nadaljuje)

književni vestnik

„Glasna premišljanja“ Mitje Ribičiča

Zelo osebno knjigo Mitje Ribičiča je izdalo Založništvo tržaškega tiska. Zbirka esejev z naslovom „Glasna premišljanja“ ne odmeva samo zaradi imena avtorja, sedanjega predsednika CK Zveze komunistov Jugoslavije. Njihova odlika je, kot je zapisal poročevalec v Primorskem dnevniku, pristrana in neposredna beseda — slovenščina po človeški meri, odprta in zanimiva tudi za najširši krog bralcev. Tak je tudi izbor esejev, ki so nastali v zadnjih dvajsetih letih. To niso politični referati in analize, kot bi si jih morda pričakovali od tako odličnega politika, to so dejansko glasna in pronicljiva, zelo osebna razmišljanja o temah, katerih lok se pne od vprašanj narodnosti in razrednosti preko narodnoosvobodilne borbe tja do povsem kulturnih in literarnih tem, obravnavanih skozi prizmo angažiranega politika, ki ni zato nič manj kulturn in miselno inovativen. Na 326 straneh je zbranih 37 esejev, razdeljenih na štiri razdelke. „Slovenski narod mora biti faktor povezovanja in približevanja z deli naroda, ki živi v treh drugih državah, in to je stalno prisotno kot vodilna rdeča nit skozi vse te eseje“, lahko zaključimo z besedami Mitje Ribičiča samega.

Mladi rod 9-10

Šolski list za koroško mladino, Mladi rod, je izšel kot dvojna številka 9-10, ki je hkrati tudi zadnja v tem šolskem letu. Na uvodnem mestu se urednik Tomi Ogris poslavlja od dolgoletnega urednika Mladega roda, pred kratkim umrlega šolskega nadzornika in vodje manjšinskega šolskega oddelka Rudija Vouka. Sicer pa je zadnja številka pred počitnicami posvečena materinskemu dnevu in sestavkom, ki so ubrani na temo narave v spomladanskem in poletnem času. Zanimiv je zapis o plesalcih iz Žitare vasi, pa tudi pogled v zgodovino šole v Šmihelu. Seveda pa tudi ne manjka ugank za bistre glave in prispevkov mladih šolarjev.

Die Brücke 1-83

Uradna koroška kulturna revija „Die Brücke“ je z majhno zamudo stopila v novi letnik. Očitno je urednik Ernst Gayer bil v škripcih zaradi preobilice gradiva, tako da je nastala številka, ki ni v pravem ravnotežju: kar osem prispevkov, osrednji del številke, je posvečen slikarjem, od poštinih znamk preko klasičkov do sodobnih grafikov in objektnih umetnikov. Kaže, da revija skuša biti predvsem reprezentativna, tako da bi jo iz Kärntner Kulturzeitschrift lahko preimenovali kar v Kärntner Kulturillustrierte. Iz slikarske poplave izstopa polemika o arhitekturi trga Svetega duha v Celovcu, sestavek ob 85. obletnici rojstva Bertolta Brechta in prve objave petih koroških avtorjev: Alexander Widner, Janko Messner, Del Vedernjak, Herbert Flattner in Heinz Zechmann objavljajo zelo raznovrstne tekste. Seveda pa tudi v tej številki ne manjkata kulturni pismi iz Furlanije in Slovenije.

DRAVA stopa v četrto desetletje s spodbudnimi programi

„Enakovreden del kulturnega delovanja v slovenskem prostoru“

Ne bomo zgubljali besed o tridesetletnem delovanju založniške in tiskarske družbe Drava, ki ji ni bila usojena druga usoda kot drugim ustanovam in organizacijam naše narodne skupnosti. Rojena iz sile razmer, delno kot provizorij in kljub temu kot življenjska nuja, se je tepla z gmotnimi in kadrovskimi težavami, kakor so izvirale iz našega družbenega in socialnega položaja po svetovni vojski. Vsi trije deli družbe, založba, knjigarna in tiskarna, so soočeni z različnimi potrebami časa, ki se jim znajo bolj ali manj primerno odzivati, z novimi prijemi, s kadrovsko obnovo in s prodiranjem na nova področja. Še najbolj spodbudno je, kot vse kaže, delo na založniškem področju, zato se bomo ob njem za trenutek ustavili.

POSREDNIK MED KULTURAMI

Tridesetletnico svojega dela založniški oddelak, za katerega se zdaj tretje leto tako kot za knjigarno Naša knjiga prizadeva Lojze Wieser, obhaja s kopico novih izdaj. Pred nedavnim smo v Celovcu doživeli skromno, pa kljub nekaterim režijskim napakam, ki nevajenemu očesu uidejo, izjemno predstavitev spomladanskega programa založbe Drava. Mimo same predstavitev novih izdaj, ki sta jo oskrbela poslovodja Drave dr. Franci Zwitter in urednik Lojze Wieser skupno z avtorji, smo bili priča prezentaciji in uveljavljanju zamejske založbe tako v razmerju do slovenskega centralnega kulturnega prostora kot tudi do sosednega, nemškojezičnega naroda v deželi.

„Prvič se založba Drava tako močno pojavlja v slovenski javnosti, v slovenskem kulturnem prostoru. Želi in hoče dokazati, da slovenska beseda v naših krajih še ni izumrla in tudi ne bo izumrla. Želi in hoče pa tudi dokazati, da se v slovenskem kulturnem prostoru pojavlja kot enakovreden del kulturnega snovanja in delovanja.“ Tako je na predstavitvi strnil dogodek Lojze Wieser, ki je poglobitve cilje založbe formuliral v treh točkah: Drava hoče izdajati slovenske avtorje s Koroške in jih tako vključevati v ustvarjalno delo vseh Slovencev; Drava hoče izdajati avtorje iz matične države in tako predrati svojo zaprtost med Velikovcem in Šmohorjem, med Krnskim gradom

in Ljubljem; in Drava hoče posredovati med dvema kulturama na stičišču treh narodov in kultur, posredovati slovensko kulturo nemškojezičnemu občinstvu in avstrijsko in nemško kulturo slovenskemu človeku, torej razviti recipročno izmenjavo kulturnih tokov.

Ti cilji so že kar materializirani v spomladanskih izdajah: novi roman Florjana Lipuša, *Odstranitev moje vasi*, „intelektualni roman, kot je bil v modi v drugi polovici 18. stoletja“ *Adamovo jabolko* slovenskega kulturnika, pisatelja in esejista Jožeta Javorška, nemški prevod Prešernovih *Sonetov nesreče* in glasbena kaset mešanega zbora „Gorjanci“ iz Kotmarje vasi s koroškimi narodnimi in drugimi slovenskimi pesmimi pod naslovom „Gorjanci pojo“.

Prav v teh spomladanskih izdajah, še bolj pa v programu za jesen se odraža nova tendenca: tesno sodelovanje obeh zamejskih založb v Celovcu in Trstu, ki naj obema prinese afirmacijo v matični družbi.

PREVODI, NOVE IZDAJE IN IZVIRNA DELA

Jeseni naj bi v sodelovanju s tržaškim ZTT izšli naslednji prevodi slovenskih del v nemščino: *Požganica* (Die Brandalm) in *Samorastniki* (Wildwüchslinge) Prežihovega Vrance, v počastitev 90-letnice rojstva velikega koroškega pisatelja, Frana Levstika pripoved o *Martinu Krpanu*, *Spomini* Edvarda Kardelja in monografija o *Kartuziji Pleterje* izpod peresa legendarnega opata Edgarja Lavova.

Literarno in kulturno delo na Koroškem pa bo prisotno v novi izdaji *Narodnih pripovedk* Vinka Mödendorferja (z ilustracijami Ernesta Arbeitsteina), *Drabosnjakovem Pasijonu*, *Miklovi Zali* dr. Jakoba Sketa (z ilustracijami Zorke Loiskandl-Weiss) in, kot izvirni napor slovenske etnografe Zmaga Kumer, v skrbni izdaji *Koroških narodnih pesmi*.

Tudi produkcija kaset in plošč naj bi se nadaljevala. Tako je napovedana plošča *Koroškega partizanskega pevskega zbora* ter plošča, na kateri se bosta predstavila zbor *Franc Pasterk-Lenart* iz Železne Kaple in *Danica* iz Sentvida v Podjuni. Ne gre pozabiti tudi skupne izdaje založbe Borec, ZTT in Drave o *pomnikih NOB na Koroškem*.

Še v pripravi je zbirka otroških pesmi Andreja Kokota in prva pesniška zbirka Maje Haderlap.

Na pragu četrtega desetletja se Drava pod vodstvom dr. Francija Zwitterja in urednika Lojzeta Wieserja lahko ponaša z delovnimi uspehi, ki so za naše razmere kar zavirljivi. Na založniškem sektorju se nakazuje predor, pa tudi knjigarna nič ne zastaja. Specifičen problem je le tiskarna, ki o, pred tridesetimi leti ustanovljeno kot provizorij, pritiska ob zid tehnični napredek. Da bi ujela korak z njim, si prizadeva, zaradi kopice problemov, gmotnih in strokovnih in še katerih, pa ji to doslej še ni prav uspelo.

cm. Prevedla Lili Novy. Ilustriral in grafično opremil Tomaž Kržišnik. Spretna beseda o Prešernu Tone Pavček, o Tomžu Kržišniku Martin Znidaršič. Natisnila tiskarna Tone Tomšič v Ljubljani 1983. Vezano v platno. Oštevilčena bibliofilska naklada v 300 izvodih. Sil. 200.—

GORJANCI POJO. Glasbena kaset mešanega pevskega zbora Gorjanci iz Kotmarje vasi, dirigent Stan-ko Wrulich. — Založba Drava, Celovec in Založništvo tržaškega tiska, Trst 1983. Sil. 100.—

Bolj skopi knjižni programi

V založniških programih slovenskih založniških hiš za leto 1983 napovedujejo izid 991 knjig. Kot ugotavlja Anka Vesel v drugi letošnji številki revije Knjiga, je to znatno manj kot v zadnjih nekaj letih, to število pa še naprej znatno pada. Gospodarske težave v Jugoslaviji in Sloveniji se poznajo tudi pri izdajanju knjig: v zadnjih letih slovensko založništvo nazaduje, manjša se število izdanih knjig in večajo se knjižne zaloge, kupna moč ljudi pa pada. Zato se Veselova ob založniških napovedih tudi sprašuje: „Ali bomo res vse te knjige videli že letos v slovenskih knjigarnah ali vsaj v založbah?“ in si odgovor daje kar sama: „Malo je za to verjetnosti.“

Vsekakor so programi 22 slovenskih založb (vključno z Založništvom tržaškega tiska, medtem ko celovške Drave ni zraven) objavljeni v zadnji dvojni številki Knjiga 83. Iz napovedi smo izbrali tiste knjige in knjižice, ki se tematsko dotikajo našega koroškega zamejstva.

Pri **CZP Komunist** napovedujejo v zbirki Spomeniki delavskega, revolucionarnega in narodnoosvobodilnega boja na Slovenskem izid brošur o *Peršmanovi domačiji* in o *Ljubelju*. Prav tako je v sporedu zbornik *Koroška nekoč in danes*, ki je napovedan že nekaj časa.

Državna založba Slovenije napoveduje izid desetega zvezka *Zbranega dela Prežihovega Vrance*, ki ga je uredil Drago Druškovič in ki vsebuje Prežihovo publicistiko.

Pri **Mladinski knjigi** je v zbirki *Obrazi načrtovana* izdaja ilustrirane knjižice *Draga Druškoviča o Prežihovem Vrancu*, ki bi letos praznoval 90-letnico rojstva. Prav tako naj bi letos izšla *Prežihova Požganica*.

Pri **Založbi Borec** pripravljajo *Prežihov zbornik* in skupno s celovško Dravo in ZTT zbornik *Pomniki NOB na Koroškem*.

Pri Založništvu tržaškega tiska je napovedanih nekaj naslovov, vendar so to vseskozi solzdaje s celovško Dravo, tako da jih posebej ne navajamo.

Omenimo naj tudi prevode iz avstrijske književnosti: DZS pripravljajo Počitniško družino Barbare Frischmuth, Mladinska knjiga Ovdabo Gerta Hofmana, Pomurska založba prevod romana Malina koroške avtorice Ingeborg Bachmann in Prešernova družba Petra Handkeja Napačno kretanje in Levičnico.

Slovensko Porabje

Ze na zimo je pri celjski Mohorjevi družbi izšla drobna knjižica, ki je ne kaže spregledati. Franček Mukič in Marija Kozar-Mukič sta napisala besedilo, ki ga je Mohorjeva družba uvrstila v svojo redno knjižno zbirko za leto 1982 pod naslovom „Slovensko porabje“.

Avtorja sta oba porabska Slovenca, doma v Gornjem Seniku, in oba sta študirala v Ljubljani. Franček Mukič v prvem delu knjige objavlja prozo „Poteptani češnjevi cvetovi“, iz katere veje globoka žalost. Čeprav opisuje kmečko življenje v Porabju pred prvo svetovno vojno, ki ima za tragičen višek izselitev v Ameriko, pa zgodba že s samim naslovom ne more zatajiti subtilne simbolike. Prav lahko bi v poteptanih češnjevih cvetovih prepoznali Slovence v Porabju. To sliko stvarni sestavek Marije Kozar samo še potrjuje. Mimo zemljepisne podobe in upravne ureditve slovenskih vasi v Porabju, kjer živi okoli pet tisoč Slovencev, podaja Kozarjeva še zgodovinsko ter gospodarsko in kulturnozgodovinsko sliko pokrajine, ki je geografsko del Prekmurja. Strnjen prikaz dopolnjujejo portreti znamenitih Porabcev in pregled porabskih ljudskih šeg, dodana pa mu je bibliografija o Slovencih na Madžarskem ter slovarček narečnih izrazov. Knjižico je zličnimi naivnimi ilustracijami opremila Marija Kozar, rokopis pa je pregledal in na nekaterih mestih dopolnil dr. Vilko Novak.

Ali postajamo mutasti bratje?

Zapis ob listajnu mladja

Ali so koroški slovenski tabuji tudi za mladje? Kje so polemike, eseji, kritični zapisi o zadevah, ki nam gredo do živega? Ob listanju polipuševskih številke mladja, sedmih doslej, se ti oko samo tu pa tam ustavi ob kakem takim sestavku. Morda pri ženski tematiki ali pri dialogu o samomoru NSKSa in študentski diskusiji o slovenski kulturni politiki. Revija za umetnost, literaturo in družbeno vprašanja se izogiba razpravljanju o dilemah prosvetnega dela, o političnih razpotjih naših osrednjih organizacij pri svojem terenskem in centralnem delu, o samostojnem ali nesamostojnem političnem nastopanju naše narodne skupnosti, o narodu kot stranki ali kot diferencirani družbeni skupnosti, o strategijah proti nazadovanju znanja knjižne in narečne slovenščine, o dvoreznem meču dvojezičnosti in kar je še podobnih problemov. Ali je to pomanjkanje res pripisati samo dejstvu, da je glavni kreator mladja bolj doma na Dunaju kot v Celovcu, ali pa je izraz našega skupnega obmolčevanja pred nakopičeno goro problemov, ki grozi, da nas bo pokopala pod seboj?

Drugo vprašanje, ki se mi vsiljuje predvsem ob predjubilejni 49. številki, je vprašanje po nadpovprečni prisotnosti gostov v slovenski kulturniški reviji. Ne da jih ne bi smelo biti, ne da mladjevc

ne bi smeli dajati prednosti ljudem, ki prihajajo iz njihovega mišljenjskega kota. Toda ali mora res mladje imeti za eno svojih osrednjih nalog, da v slovenski prostor, ki je tako že zapolnjen z vplivi iz nemškojezičnega prostora, prinaša še dodatnih vplivov, pa čeprav v slovenščini, pa čeprav ljudi, ki so solidarni z nami? Kje so npr. gostje iz Slovenije ali iz tržaškega zamejstva? Da ni to samo forsiranje politično in mišljenjsko sorodnih sil, če pustimo domnevo, da se dogaja iz zadrege, da sami, mladjevc ali ne, nimamo nič povedati?

In še tretji problemski sklop, ki je povezan s prvima dvema, čeprav šele na drugi pogled. Prav v oči bije, da se med mlajšimi pišočimi Slovenci pojavlja bore malo prozaistov. Če izvzamemo starejšo generacijo od Lipuša preko Polanška do Messnerja, naštejemo le dvojico, trojico imen. Jože Blajs, Jožica Certov in Kristijan Močilnik so se v zadnjih nekaj letih poskusili z vezano slovensko besedo. Zato pa je ničkoliko pesnikov, takih, ki se pojavljajo samo priložnostno, in drugih, ki objavljajo redno. Res je sicer, da je za izbruseno liriko potrebnega nepri- merno več napora kot za vezan prozni ali tudi dramski tekst. Res pa je tudi, da z liriko lahko tudi laže blefiraj, laže prikriješ svoje lastne nezmožnosti formuliranja, fabuliranja, se takorekoč pritiho-

tapiš mimo napornega dela z jezikom, mimo konstruiranja zgodbe, mimo kompozicije in mimo iskanja lastnih odgovorov na družbene in osebne probleme. To ni toliko literarna kritika, niti ni toliko očitke mladjevcem, to je prej ugotavljanje nekega duhovnega in kulturnega stanja, predvsem pa jezikovnega.

Lahko bi rekli, da zgubljamo besedo, pogovor, da nam ostajajo parole v obliki lirike, lahko bi rekli, da zgubljamo svoj lasten jezik, da nam ostajajo še masla, ki se z njimi ravno šele dokopavamo do bolj ali manj ludističnih, prigodniških, refleksijskih lirčnih izrazov. Kako je ob tem mogoče vztrajati pri očitku Janku Močku, da se zna v prosi izražati samo še v nemščini, pa če je ta očitek še tako upravičen? Lahko bi pa zadevo zasukali še v čisto drugo smer, seveda polemično. Lahko bi rekli, da tudi v „visoki“ kulturi ostajamo na ravni folklorizma. V prosveti samo še pojemo, morda arhaične in zastarele ljudske pesmi, ki nimajo zveze z današnjim družbenim trenutkom. In tudi v „visoki“ literaturi samo še pojemo, že res, morda umetniško, bolj globoko in doživeto, vendar pesmi ostajajo pesmi. Folklorizem na „višji“ ravni? Ali zares postajamo mutasti bratje?

Peter Wieser

12. 5. V CELOVCU „UMETNIKI ZA MIR“

Vseavstrijski teden miru

Jutri se bo v Avstriji začel poseben „teden miru“, ki bo na pobudo avstrijskega mirovnega gibanja obsegal razne manifestacije; trajal bo do 15. maja, obletnice podpisa avstrijske državne pogodbe.

Kot uvod v ta teden miru je minulo soboto zasedal v Celovcu plenum avstrijskega mirovnega gibanja. Več kot sto udeležencev iz vseh zveznih dežel je razpravljalo o nadaljnjih akcijah mirovnega gibanja, med katerimi bo glavna letošnja prireditev veliko mirovno zborovanje 22. oktobra na Dunaju, in sicer v okviru svetovnega dneva miru, ki ga je predlagalo ameriško mirovno gibanje. Glavna vsebina bo zahteva Linškega poziva (ki ga je doslej podpisalo že okoli 20.000 oseb), naj se avstrijska zvezna vlada izreče proti namestitvi novih ameriških jedrskih raket v Evropi.

V okviru sedanjega tedna miru bo skozi Avstrijo vozil tudi poseben mirovni vlak „Umetniki za mir“, ki se bo ustavil v glavnih mestih zveznih dežel, kjer so predvidene prireditve ob sodelovanju številnih umetnikov. V Celovcu bo taka prireditev v četrtek 12. maja (vnebohod), nadaljnji nastopi pa bodo še

v Gradcu (11. maja), Innsbrucku (13. maja), Salzburgu (14. maja) in Linzu (15. maja).

Na zasedanju mirovnega gibanja v Celovcu so soglasno sprejeli poziv za veliko mirovno manifestacijo, ki bo — kakor že povedano — 22. oktobra na Dunaju. V tem pozivu se izjavljajo proti namestitvi novih ameriških jedrskih raket v Evropi, hkrati pa zahtevajo tudi odstranitev vseh že obstoječih jedrskih raketnih sistemov na naši celini. Nadalje pozivajo jedrske sile, da se odpovejo uporabi jedrskega orožja; zahtevajo uničenje vseh vrst jedrskega, kemičnega, bakteriološkega in konvencionalnega orožja za množično uničevanje na svetu. Avstrijsko zvezno vladu pa pozivajo, da zavzame jasno stališče k tem zahtevam.

Osnovni pogoj za mirovno sožitje in spoštovanje so pravica do samoodločbe narodov in človekove pravice, ki jih je razglasila OZN, je rečeno v pozivu, sprejetem na plenumu mirovnega gibanja v Celovcu, kjer so izglasovali tudi solidarnostno izjavo ljudstvu Nikaragve, ki ga ogrožajo množični obojeni napadi iz sosednjega Hondurasa.

RADIO — TELEVIZIJA

AVSTRIJA 1

PETEK, 6. 5.: 9.00 Poročila — 9.30 Ruščina — 10.00 Tehnike likovne umetnosti — 10.30 A la carte — 11.15 Očetje kramole — 11.30 Avstrija II — 13.00 Uredništvo — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Panoptikum — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Primer za dva — 21.15 Modna revija — 21.20 Dežela sanj operete — 22.20 Nočni studio — 23.20 Poročila.

SOBOTA, 7. 5.: 9.00 Poročila — 9.05 Angličščina — 9.35 Francoščina — 10.05 Ruščina — 10.35 George Balanchine in New York city balet — 11.05 Dopoldanski koncert — 11.55 Nočni studio — 13.00 Uredništvo — 15.00 Ljubezenska komedija — 16.25 Zivalski raji — 17.00 Informacije z igrjo in šalami — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Oddaja z Jochimom Fuchsbergerjem — 22.25 Evropsko prvenstvo v plesu — 23.25 Poročila.

NEDELJA, 8. 5.: 11.00 Pesmi in poslikana okenška stekla — 11.15 ORF stereo koncert — 12.45 Izobrazba v podjetju — 15.00 Dekle, hočeš k filmu? — 16.25 Popaj, mornar brez strahu in plemstva — 16.30 Ena, dva ali tri — 17.15 Mojster Eder in njegov Pumuckl — 17.40 Helmi — 17.45 Klub seniorjev — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Rdeča nogavica — 21.45 Glas Islama — 21.50 Misli ob materinskem dnevu — 22.15 Šport in poročila.

PONEDELJEK, 9. 5.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Prosim k mizi — 10.00 Šolska TV — 10.30 Ljubezenska komedija — 11.55 Roke gor, mojster pride — 12.30 Ladak — dežela tam gori — 13.00 Uredništvo — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Spoznavajmo nevarnosti — preprečujmo nesreče — 17.30 Luna, luna, luna — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Fauna canadiensis — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ponedeljski šport — 21.05 Nasveti in triki za uživavce — 21.10 Nero Wolfe — 21.55 Šport — 22.25 Poročila.

TOREK, 10. 5.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Angličščina — 10.00 Šolska TV — 10.30 Božja leva roka — 11.55 Dolina Eisacktal — 12.10 Ponedeljski šport — 13.00 Uredništvo — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Oddaja z miško — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Držna blazne pustolovščine Dicka Turpina — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Teleobjektiv — 21.00 Konzul — 22.30 Poročila.

SREDA, 11. 5.: 9.00 Poročila — 9.05 Oddaja z miško — 9.35 Francoščina — 10.05 Šolska TV — 10.35 Muzikal po melodijah Irvinga Berlina — 12.10 Rlsanka — 12.15 Teleobjektiv — 13.00 Uredništvo — 17.00 Kalif — 17.30 Čebelica Maja — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Oh, ti dragi oče — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kriminalika — 21.55 Elton John — 22.35 Poročila.

ČETRTEK, 12. 5.: 10.30 Povabilo na ples — 14.55 V cirkusu treh manež — 16.30 Robinson — 17.55 Helmi — 18.00 Pridi v morje — 18.30 Koroški patriot — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Peta žena — 21.15 HFK prezentira — 22.00 Šport — 22.20 Pogovor ob kamini — 23.40 Poročila.

Kratek izbor knjižnih novosti
v Slovenski študijski knjižnici v Celovcu

Ljubitelji slovenske knjige opozarjamo, da si lahko brezplačno izposojajo knjige v Slovenski študijski knjižnici, ki ima svoje prostore v dijaškem domu Slovenskega šolskega društva v Celovcu, Tarviser Straže 16, telefon (0 42 22) 511 534.

Knjižnica posluje v ponedeljek in torek od 10. do 18. ure, v sredo, četrtek in petek pa od 8. do 16. ure.

Knjige so različne vsebine in so namenjene vsem starostnim stopnjam ter poklicnim skupinam. Iz knjižnih novosti navajamo tukaj le kratek izbor — sicer pa bo v knjižnici vsakdo našel nekaj za svoje potrebe in po svojem okusu.

Izbor:

Passuth L.:

Teodorik Veliki: zgodovinski roman o gotskem kralju Teodoriku. — 421 str., ilustr.

Malenšek M.:

Kavatina za angela vremenarja: avtobiografska pripoved v dveh knjigah.

Bizjak J.:

Gore pod polnočnim soncem: privlačna knjiga za alpiniste; 225 str., ilustr.

LETOPIŠ Slovenske akademije znanosti in umetnosti, knj. 32., 335 str.

VALVASORJEV Bogenšperk, ilustrirana knjižica, 48 str., ilustr.

MEMENTO: mrtvim v spomin — živim v opomin; 59 str., ilustr.

Vse o vlaganju in shranjevanju živil, 270 str., ilustr.

Lokar D.:

Burja pred tišino izbrane novele, 453 str.

Lipuš F.:

Odstranitev moje vasi, 125 str.

ZA MLAJŠE BRALCE:

Bitenc J.:

Pesem o pomladi in ptičkih: otroške pesmice, 21 str., ilustr. in gramofonska plošča.

Batič M.:

Drugo polletje na šolskem odru: kratke mladinske igre, 132 strani.

Pregl S.:

Priročnik za klatenje: razne fantovske pustolovščine.

Kovič K.:

Maček Muri: zgodba o Mačjem mestu, kjer se sprehaja maček Muri, 24 str., ilustr.

Kustić Z.:

Tonček in njegova pisma: duhovita otroška knjiga, 218 str., ilustr.

V E S E L I M O S E V A Š E G A O B I S K A !

AVSTRIJA 2

PETEK, 6. 5.: 17.30 Izobrazba v podjetju — 18.00 Galerija — 18.30 Davisov pokal Avstrija—Maroko — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Dežela gora — 21.00 Fascinirano odkrivanje — 21.15 Modna revija — 21.20 Politika v petek — Deset pred deseto — 22.20 šport — 22.35 Polnočni obisk — 23.55 Poročila.

SOBOTA, 7. 5.: 16.00 športno popoldne — 19.00 Trailer — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Primer za ljudskega odvetnika? — 20.15 Dunajski slavnostni tedni 1983 — 21.45 Sto mojstrov — 22.00 Vrt zla — 23.35 Kolesarske zgodbe — 0.00 Poročila.

NEDELJA, 8. 5.: 15.00 športna popoldne — 17.45 Rockline — 18.30 Okay — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Tedenski pregled — 20.15 Onstran Edna — 21.15 Dunaj in njegova glasba v anekdotah — 21.50 Dynasty — Denverski klan — 22.40 Mala nočna glasba — 23.40 Sto mojstrov — 23.50 Poročila.

PONEDELJEK, 9. 5.: 18.00 Perspektive — 18.30 Spencerjevi piloti — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Doktor in ljube živali — 21.05 „Ali ste vedeli, da...“ — 21.10 Prekop tisočletja — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Maternale — 23.50 Poročila.

TOREK, 10. 5.: 17.45 Šolska TV — 18.00 Orientacija — 18.30 Spencerjevi piloti — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kviz v rdeče belo rdečem — 21.05 Dallas — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Klub 2 — Poročila.

SREDA, 11. 5.: 18.00 Dežela in ljudje — 18.30 Piloti Spencerjev — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Evropski pokal v nogometu — 22.15 Poročila — 22.20 Divjak iz Montane — 23.40 Poročila.

Obvestilo Slovenskega šolskega društva
o novem domu

(MIKSCHALLEE-HINDENBERGSTRASSE, CELOVEC)

- Novi dom, ki bo odprt s pričetkom šolskega leta 1983-84, bo nudil tudi študentom vse možnosti sodobnega bivanja.
- Dvoposteljne sobe so primerno in sodobno urejene s prho, straniščem in prostorom za učenje.
- Majhna kuhinja, kjer si bodo študentje sami lahko pripravili jedi, je namenjena predvsem za čas, ko samopostrežna kuhinja ne bo obratovala.
- Prometne zveze med univerzo oz. učiteljskim in novim domom so udobne.
- Vzdrževalnina znaša za študente 1.600 šil. Študentje pa imajo tudi možnost z boni koristiti ponudbo domske kuhinje.
- Prosimo zainteresirane, da se čimprej javijo, ker je prostor omejen. Prijave pošljite na naslov: Dijaški dom, Tarviserstr. 16, 9020 Celovec (tel. 51 36 74).

PRISPEVAJMO ZA GRADNJO DOMA
DIJAŠKE, ŠTUDENTSKE IN VAJENIŠKE MLADINE

Za gradnjo doma so prispevali: Gabriel Mihael, Šentjanž v Rožu 200 šil.; neimenovan delavec, 200 šil.; bivši gojenec, Šmohor 100 šil.; Supan Marija, Kotmara vas 500 šil.; Sporn Marija, Remšenik 200 šil.; neimenovan uradnik, Celovec 100 šil.; Grabner Ursula, Salzburg 240 šil.; Černut Franc, Loče 100 šil.; neimenovan učitelj, Beljak 200 šil.; Domej Teodor, Celovec 100 šil.; Zdvoc Pavel, Dunaj 500 šil.; neimenovan učitelj, Wolfsberg 100 šil.; Markovič B., 200 šil.; Gröblacher Milena, Škocijan 100 šil.; bivši gojenec, Brnca 100 šil.; dipl. inž. Kristijan Ogris, Dunaj 300 šil.; Brežjak Ferdinand, Žitara vas 500 šil.; neimenovan uradnik, Borovlje 200 šil.; Pak Lojzka, Beljak 200 šil.; Rapold Andrej, Železna Kapla 500 šil.; dr. Malle Gustl, Celovec 100 šil.; neimenovan poštni uslužbenec, Celovec 200 šil.; Artač Otmar, Celovec 200 šil.; Uršič Franc, Železna Kapla 50 šil.; N. N., Sele 200 šil.; Gallob Janez, Žužalče 325 šil.; Orasch Valentin, Borovlje 100 šil.; neimenovan študent, Dunaj 100 šil.; Urschitz Travič, Železna Kapla 50 šil.; neimenovan upokojenec, Pokrče 60 šil.; Gallob Terezija, Brnca 100 šil.; Karničar Toni, Obirsko 100 šil.; N. N., Sele 70 šil.

ČETRTEK, 12. 5.: 15.00 Sto mojstrov — 15.10 Andre Chenier — 18.00 ... In biblija ima le prav — 19.30 Čas v sliki — 19.50 „Pet črk A“ (Abraham a Sancta Clara) — 20.15 Sezona ljubezni — 21.45 Dunajski slavnostni tedni 1983 — 22.00 Zadnja postaja šafot — 23.30 Sto mojstrov — 23.40 Poročila

ORF — KOROŠKI RADIO
SLOVENSKE ODDAJE

PETEK, 6. 5.: 14.10 Koroški obzornik — Darovali so svoja življenja.

SOBOTA, 7. 5.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

NEDELJA, 8. 5.: 7.05 Duhovna misel — Naj pesmica naša darilo vam bo.

PONEDELJEK, 9. 5.: 14.10 Koroški obzornik — Slovenski glasbeni umetniki: Violinist Rok Klopčič.

TOREK, 10. 5.: 9.30 Domača zabavna glasba — 14.10 Koroški obzornik — Mlada gila — Otroci poslušajte!

SREDA, 11. 5.: 14.10 Koroški obzornik — Ljudske pesmi — Cerkev in svet.

ČETRTEK, 12. 5.: 7.05 Kraljici maja...

RADIO LJUBLJANA

PETEK, 6. 5.: 4.30 Poročila 4.50 Dnevni koledar — 5.00 Poročila — 5.20 Rekreacija — 5.30 Jutranja kronika — 6.00 Poročila — 6.45 Prometne informacije — 6.50 Dobro jutro otroci — 7.25 Sprehod po tržnici — 7.45 Iz naših sporedov — 8.00 Poročila — 8.05 Radijska šola za nižjo stopnjo — 8.35 Glasbena pravljica — 8.45 Naši umetniki mladim poslušalcem — 9.00 Poročila — 9.05 Glasbena matineja — 10.00 Poročila — 10.05 Rezervirano za ... — 11.05 Ali poznate — 11.35 S pesmijo po Jugoslaviji — 12.00 Poročila — 12.10 Iz glasbene tradicije jugoslovanskih narodov in narodnosti — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Pihalne godbe — 13.00 Iz naših krajev — 13.30 Od melodije do melodije — 13.50 Človek in zdravje — 14.00 Poročila

— 14.05 Blaž Arnič: Pesem planin — 14.25 Voščila — 15.00 Dogodki in odmevi — 15.30 Napotki za turiste — 15.50 Radio danes, radio jutri — 18.00 Pojemo in gode-mo — 18.15 Gremo v kino — 19.00 Radijski dnevnik — 19.25 Obvestila in zabavna glasba — 19.35 Lahko noč, otroci — 19.45 Vsa zemlja bo z nami zapela ... — 20.00 Uganite, pa vam zaigramo ... — 21.00 Poročila — 21.05 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.25 Iz naših sporedov — 24.00 Poročila.

SOBOTA, 7. 5.: 4.30 Poročila — 4.50 Dnevni koledar — 5.00 Poročila — 5.15 Mikrofon na vasi — 5.30 Jutranja kronika — 6.00 Poročila — 6.20 Rekreacija — 6.30 Poročila — 6.45 Prometne informacije — 6.50 Dobro jutro, otroci — 7.45 Iz naših sporedov — 8.05 Pionirski tednik — 9.05 Matinejski koncert — 9.45 Zapojna pesem — 10.00 Poročila — 10.05 Svetovna repartaza — 11.05 Pogovor s poslušalci — 11.35 Srečanje republik in pokrajin — 12.10 Godala v ritmu — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Voščila — 14.05 Kulturna panorama — 15.00 Dogodki in odmevi — 15.30 Obvestila in zabavna glasba — 15.50 Radio danes, radio jutri — 17.05 Spoznavajmo svet in domovino — 18.30 Iz dela Glasbene mladine Slovenije — 19.00 Radijski dnevnik — 19.25 Obvestila in zabavna glasba — 19.35 Mladi mostovi — 19.55 Domovina je ena — 20.00 Sobotni zabavni večer — 21.00 Za Slovence po svetu — 23.05 Literarni nočno.

Slovenski
VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Gasometergasse 10.
Uredništvo: 9020 Celovec, St.-Ruprecht-Straße 19/IV, tel. 0 42 22 / 54 0 42, teleks 42086 sindok a.
Uprava: 9020 Celovec, Gasometerg. 10, tel. 0 42 22 / 32 5 50.
Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje

- ŠPORTNI VESTNIK - ŠPORTNI VESTNIK -

10. SVETOVNO PRVENSTVO
MOTO-CROSS TRŽIČ

I.M.N. 23/6

15. 5. 1983

TRŽIČ - SLOVENIJA - JUGOSLAVIJA

Avto moto društvo Tržič letos slavi 35 let obstoja. V okviru dejavnosti že vsa leta po vojni živahno razvija moto šport v tem koncu Slovenije. Tako letos mineva že prek 57 let, odkar na vzpetninah Ljubelja prirejajo moto-cross dirke. Za 15. maj organizator pričakuje dirkače iz 18 držav, med njimi vrhunske mojstre iz Belgije, Češko-slovaške, Finske, Italije, Japonske, Sovjetske zveze ter Švedske poleg seveda drugih pogumnih vozačev iz vsega sveta. Vsem so znana imena kot: Everts, Geboers, Robert, odlični nekdanji Fr. Ron, Mikkola, Rinaldi, Watanabe, Mojsejev, Arbej-kov in Hallman. Z vsakim od teh

imen so povezani imenitni zmago-slavni nastopi pa tudi športna smola ali celo poškodbe. Toda vsako leto so spet prihajali v Tržič ter gledalce navduševali s drzno vožnjo, premagujoč predvsem vse zanke in težave zahtevne podlubljske proge, ki se uvršča med najatraktivnejše na svetu nasploh.

Novost na letošnjem 10. svetovnem prvenstvu pa je „Spomladanski sejem“, v nedeljo dopoldne v blagovnem centru „Deteljica“ v Bistrici pri Tržiču. Obiskovalci prvenstva bodo lahko kupili obutev znane tovarne Peko za čevlje in tekstilne izdelke po zelo ugodnih cenah. Med odmori pa bo koncerti-

ral pihalni orkester Tržiča.

Organizatorji iz Tržiča prav pristrčno vabijo ljubitelje moto-športa tudi tostran Karavank na jubilejno tekmo v Podlublju.

Program:

sobota: 14. 5. od 15.15 do 17. ure uradni kvalifikacijski trening

nedelja 15. 5. od 9. do 9.30 ure ne-uradni trening, od 9.40 do 10.40 uradni trening z merjenjem časa, od 14.30 do 15.15 štart 1. vožnje plus dva kroga, od 16.30 do 17.15 štart 2. vožnje plus 2 kroga, ob ca 18. uri podelitev nagrad najboljšim tekmovalcem.

M. Št.

SLOVENSKI ATLETSKI KLUB

vabi na prvenstvene tekme

V PETEK, 6. maja 1983

SAK šol. — Neca šol.

ob 18.30 uri

V NEDELJO, 8. MAJA 1983

SAK - Možberk

ob 17.30 uri

SAK pod 23 - Možberk pod 23

ob 14.30 uri

SAK ml. — Borovlje ml.

ob 16.15 uri

Prisrčno vabljeni!

Vse tekme so na Koschatovem igrišču

Sinča vas - SAK 1:2 (0:0)

Imamo vtis, da nogometaši SAK podcenjujejo igralce slabših moštev, v tem primeru Sinča vas, ki se bori za obstanek v podligi. In to bi se kmalu maščevalo. V prvem polčasu sploh ni bilo gola. Domačini so dali od sebe vse, in v drugem polčasu dosegli tudi prvi gol. SAK se je moral pošteno truditi in napeti vse sile, da je izenačil. Tudi lepa možnost priti do gola z enajstmetrovko je bila izjalovljena, ker je nasprotni vratar pariral Velikov strel. Kmalu nato je Velik prekanil vratarja in dosegel zmagoviti gol in s tem omogočil SAK-u dve nadaljnji točki, tako da SAK še vedno vodi na tabeli s 5 točkami prednosti. SAK se vedno bolj bliža cilju nasproti, da si pribori vstop v Koroško podligo. Kljub tej prednosti pa ga svarimo, naj ne bo lahkomisljen, kajti sreča je opoteča. Boriti se je treba naprej in ne oma-

loževati šibkejših moštev, kot je to bil primer s Sinčo vasio, kjer bi kmalu šlo narode. Na sporedu je še šest iger in to z nekaterimi resnimi nasprotniki. Svarilo je dobro namerno in samo zaradi tega, ker vsi želimo, da bi SAK končno dosegel svoj cilj. Na lestvici vodi SAK pred Šmihelom in Treibachom z 31 točkami.

SAK pod 23 je zgubil proti Sinči vasi visoko z 4:0.

SZ SVETOVNI PRVAK V HOKEJU

Novi svetovni prvak in to že 19 krat je Sovjetska zveza. Edini resni konkurent je bila Češkoslovaška, s katero je SZ remizirala 1:1. Kanado so sovjetski hokejisti „pomandrali“ z 8:2, Češkoslovaška pa je premagala Švedsko s 4:1. Dokončna tabela svetovnega prvenstva je sledeča: 1. SZ, 2. ČSSR, 3. Kanada, 4. Švedska.

Zmagoviti Lipicanci

Na velikem tridnevem jahalnem turnirju v dresuri, ki je bil pred kratkim v Rimu, je 25-letni lipiški jahač Alojz Lah z lahkoto premagal znane konjeniške ase, med njimi večkratno svetovno prvakinja Švicarke Stüchelberger in olimpijsko prvakinja Teheurer iz Avstrije, saj je s konjem Maestoso Monteaura zmagal v najpomembnejši preizkušnji tekmovanja, na tekmi „Grand Prix special“, v „Grand prix“ je bil tretji, zmagal pa je v sklepnem prostem programu.

To je bil Lahov doslej največji uspeh, ki je verjetno tudi največji uspeh lipicancev v elitni konjeniški konkurenci.

Vigredni koncert
v Pliberku

Kulturni užitek posebne vrste je bil preteklo soboto v nabitosti polni Schwarzelnovi dvorani v Pliberku vigredni koncert, ki ga je priredil mešani pevski zbor Podjuna. Prvič smo slišali otroški mladinski zbor Podjuna, ki je pod vodstvom učiteljice Mire Zdovc kar od začetka ogrl srca poslušalcev.

Podjuna je nudila tokrat svoj program v dveh delih: v prvem delu so Pliberčani zapeli precej težke, a izredno dobro interpretirane umetne pesmi, drugi del pa je vseboval domače, narodne pesmi. S tem nastopom je Podjuna pod vodstvom Toneta Ivartnika pokazala, da je brez dvoma eden izmed najboljših koroških slovenskih zborov.

Moški pevski zbor „Kralj Matjaž“, ki ga vodi mladi in talentirani Hanzej Košutnik, je, kot smo od njega že navajeni, spet razveselil poslušalce, pa ne samo zaradi svojih „globokih basov“.

Druga novost pri koncertu pa je bila instrumentalna skupina „Energija“ (Bertej Logar). S svojimi interpretacijami je dokazal, da ima še precej energije. Upamo, da jo bomo kmalu spet slišali. Ob priliki tega koncerta smo tudi uživali sadove uspešnega dela naše glasbene šole. Prisluhnili smo lahko Sonji Kert, ki nam je zaigrala tri skladbe in vigrednemu koncertu dala tako dotaten akcent.

Posebno hvalevreden pa je bil povezovalni tekst, ki ga je zbral in napisal direktor glavne šole, Herman Germ. Ta „ljudske modrosti“ sta Jokej Logar in Cvetka Tratar odlično in prepričljivo recitirala, tako da smo s polnimi usti smeha zapustili uspeli koncert MPZ Podjune.

DARUJMO RDEČEMU KRIŽU,
DA BO LAHKO SPET POMAGAL

Kot vsako leto ima koroški Rdeči križ tudi letos ves mesec maj do vključno 5. junija tega leta svojo tradicionalno denarno nabiralno akcijo, brez katere bi bilo karitativno delovanje te ustanove zelo otežkočeno. Zato vas pozivamo:

„DARUJTE ZA RDEČI KRIŽ“

Mednarodna prostovoljna akcija
pri Peršmanu

Service Civil Internacional (SCI) organizira vsako leto delovne in študijske taborove. Avstrijska skupina te mladinske mednarodne organizacije bo letos v Avstriji priredila več takšnih taborov, med njimi tudi pri Peršmanu v Lepeni pri Železni Kapli. Tega delovnega in študijskega tabora, ki bo trajal od 31. julija do 14. avgusta 1983, se bo predvidoma udeležilo 10

mladink in mladincev iz različnih držav, v starosti nad 18 let.

Delo, ki ga bodo opravljali pri Peršmanu, je v tem, da bodo izvedli zadnja dela v notranjosti hiše ter očistili oziroma olepšali okolico Peršmanovega doma. Poleg tega pa bodo kot študijsko temo obravnavali položaj in probleme slovenske narodne skupnosti na Koroškem danes in v času nacionalsocializma.

PRIREDITVE

Koroški kino-klub vabi na
II. MEDNARODNI FESTIVAL
industrijskega, obrtnega in etnološkega amaterskega filma v dneh od 7. do 8. maja 1983 v Družbenem domu na Prevaljah.

KOSTANJE
Slovensko prosvetno društvo „Dra-bosnjak“ na Kostanjah vabi na pri-reditev
KIND AKTIV - OTROK USTVARJA
v soboto 7. maja 1983 ob 15. uri v slavnostni dvorani občinske hiše v Vrbi.
Sodelujejo: ljudska šola Vrba, I.Š. Kostanje, I.Š. Slovenji Plajberk in otroški zbor iz Rožeka

DUNAJSKI KROŽEK
vabi na
predavanje z naslovom: IDEJA IN RESNICA ZAKONA O NARODNIH SKUPINAH 1976
Predava: dr. jur. Heinz Tichy, Dunaj v petek 6. maja 1983 v gostilni Weidinger, Dunaj IV, Danhausergasse 3
Kot po navadi je predavanje povezano s skupno večerjo in družabnim delom. Organizacijski prispevek znaša 120 šilingov.

Slovensko planinsko društvo Celovec vabi na
SREČANJE
ZAMEJSKIH PLANINCEV
v nedeljo 8. maja 1983 na Trstelju. Zbirališče in odhod ob 8. uri zjutraj pri črpalni Mlečnik v Kožentavri. Prireditelj: P.D. Nova Gorica

Slovenska športna zveza vabi na predavanje univ. prof. dr. Branka Elsnerja o treniranju amaterske nogometne ekipe
v torek 10. maja 1983 ob 19.30 uri v dijaškem domu SSD, Tarviser Str. 16

OTROŠKI DAN
na vnebohod 12. maja ob 10. uri dopoldne maša v cerkvi na gori, popoldne nastop otroških skupin
Prireditelj: Katoliška otroška mladina

ZVEZA SLOVENSKIH ŽENA vabi na prireditve ob

40-letnici ustanovitve
Zveze slovenskih žena

v soboto, 14. maja 1983 ob 13. uri v hotelu Obir v Železni Kapli
Spored:

- pozdrav predsednice Zveze slovenskih žena Milene Gröb-lacher
- govor prve predstavnice Antifašistične fronte žena Sadolšek Ivanke-Zale
- kratek kulturni spored

KONCERT „S PESMIJO V POMLAD“
v soboto, 7. maja 1983 ob 20. uri v farni dvorani v Žvabeku
Sodelujejo:

moški oktet „Suha“ (Bertej Logar), otroški mladinski zbor Suha (Pe-pej Krop), otroška skupina Žvabek (V. Krištof, H. Pistotnik, B. Perč), Ivanka Polanz ansambel „Energija“ (B. Logar), dekliški zbor Žvabek (H. Pistotnik), domači vižarji, ansambel „Jokej Hirm“, Pevsko instrumentalna skupina Žvabek (Rosina Katz).
Prireditelj: KPD „Drava“ v Žvabeku

Slovensko prosvetno društvo „Edi-nost“ v Pliberku vabi na veseloigro ruskega pisatelja Katajeva

DAN ODDIHA

v četrtek 12. maja 1983 (vnebohod) ob 20. uri v farni dvorani v Pliberku
Gostuje igralska skupina SPD „Radiše“

Slovensko prosvetno društvo „Zar-ja“ v Železni Kapli vabi na

MATERINSKO PROSLAVO

v soboto 7. maja 1983 ob 20. uri v farni dvorani v Železni Kapli
Spored: igra „Kraljevič išče mamico“ instrumentalna skupina, otroški zbor, recital „Mat, Tvoj dan“, MoPZ SPD „Zarja“

KONCERT

Moškega pevskega zbora „Slava Klav-ora“ iz Maribora v soboto 7. maja 1983 ob 20.30 uri pri Šoštarju v Glo-basnici
Spored povezuje gledališki igralec Jože Zupan

SUHA
Slavnostna sveta maša za vnebohod v farni cerkvi na Suhi v četrtek 12. maja 1983 ob 8.30 uri
Sodelujejo: cerkveni zbor Suha, oktet Suha, otroški mladinski zbor Suha, instrumentalni trio, klasična kitara
Prireditelj: Katoliška mladina Suha

Slovensko prosvetno društvo „Zar-ja“ v Železni Kapli vabi na uprizoritev dramskega dela
VERONIKA DESNIŠKA
v soboto 14. maja 1983 ob 19.30 uri v farni dvorani v Železni Kapli

MATERINSKE PROSLAVE

● V nedeljo 8. maja 1983 ob 15. uri v zavodu šolskih sester v Šent-rupertu pri Velikovu.

Na sporedu je petje, glasba, recita-cije in igra „Kekec“
Prireditelj: PD v Velikovu

● v nedeljo 8. maja 1983 ob 14. uri v farni dvorani v Selah
Sodelujejo: mešani zbor, dekliški zbor, moški zbor, otroci s petjem, plesom in deklamacijami
Prireditelj: KPD „Planina“ v Selah

● v nedeljo 8. maja 1983 ob 18.30 uri pri Adamu v Svečah
Na sporedu je petje, kratek prizor in recitacije
Prireditelj: SPD „Kočna“ v Svečah

● v nedeljo 8. maja 1983 ob 15. uri v kulturnem domu Danica v Šent-primožu

Spored: petje, igrice, recitacije
Spored oblikuje predšolska in šolska mladina
Prireditelj: SPD „Danica“ v Šentvidu v Podjuni

● v nedeljo 8. maja 1983 ob 11. uri (po maši) v Kovačevi dvorani na Obirskem

Program z igrice, recitacijami, pet-jem, glasbo na harmoniko in citre so pripravili domači šolarji ter MoPZ SPD Obir

Prireditelj: SPD „Obir“ Obirsko

● v nedeljo 8. maja 1983 ob 14. uri v šoli v Sele-Kotu

Prireditelj: šolska mladina in SPD „Herman Velik“ Sele-Kot

● v nedeljo 8. maja 1983 ob 19.30 uri pri Miklavžu v Bilčovsu

Otroci bodo s sporedom materam pripravili veliko veselja
Prireditelj: SPD Bilka v Bilčovsu

● v nedeljo 8. maja 1983 ob 10.30 uri v kulturnem domu na Radišah

Na sporedu so igra „Vedež“, recita-cije in petje
Režijo ima Neži Povše
Prireditelj: SPD „Radiše“

● v nedeljo 8. maja 1983 ob 14. uri v farni dvorani v Skocijanu

Prireditelj: otroška skupina

● v nedeljo 8. maja 1983 ob 14.30 uri v farni dvorani v Vogrčah

Prireditelj: Farna mladina v Vogrčah

● v nedeljo 8. maja 1983 ob 15.30 uri v farni dvorani v Šmihelu
Prireditelj: KPD Šmihel

Sele-Kot — Ziljska Bistrica
Dia-predavanje

O PRVENSTVENEM VZPONU PRE-KO ZAHODNEGA GREBENA NA
MONT EVEREST

● v soboto 14. maja 1983 ob 20. uri v ljudski šoli v Sele-Kotu

Prireditelj: Slovenska športna zveza in Slovensko prosvetno društvo „Herman Velik“ Sele-Kot

● v nedeljo 15. maja 1983 ob 20. uri v gostilni Kaiser na Ziljski Bistrici
Prireditelj: Slovenska športna zveza in Slovensko športno društvo „Za-home“

Krajevno združenje Zveze slovenske mladine Železna Kapla vabi na

IZLET V SLOVENIJO

(Kranjska gora — Trenta — Koba-rid — Lipica — Postojnska jama)
v soboto 28. in nedeljo 29. maja 1983
Prijave: pri Helgi Dobajc, Posojil-nica Železna Kapla, tel.: (0 42 38) 231
Cena: 610 šilingov (prevoz in dva-kratni polpenzion)

